

Letter of Intent 2013-2021

Samen succes oogsten

19 november 2018



Leeswijzer

Colofon

Uitgegeven door de
Biomassa Alliantie

Versie

19 november 2018

Status

definitief

Opgeleverd door

Harm Beekhuis, Frank van Hedel,
Joyce Zijdam, Marius Bolck, Gerry
Bulten, Toine Smits, Rutger van de
Brugge, Joop Spijker, Leon Ruesen,
Annette Harberink, Bert Annevelink,
Marja Hamilton, Toine Smits, Marcel
Bleumer, Lonneke Schilte, Berry
Bergman, Jantine Langenhof, Bertus
Meijer, Sander Hoogewoning, Ivor de
Baat, Tessa de Haas,

Bijdragen door

Wouter Verbeek, Gert-Jan Vroege
(C2C-consulent, Search bv),
Wim Willink, Guus Scholten,
Bert Voortman,
Janneke van der Linde,
Astrid Meier, Amar Sjaauw En Wa -
Windhorst (Green Change)

Vormgeving logo

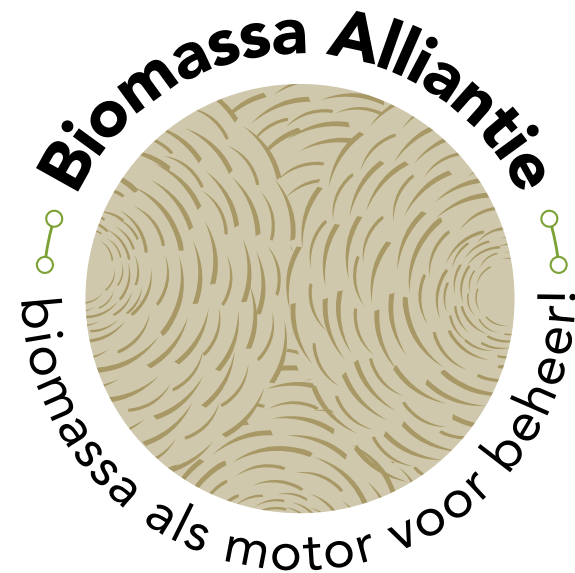
Ilva Besselink-Noorda (Studio Ilva)

Juridische toets

Peter van Eck, Joke Damen,
Bert van der Beek

Contact

info@circulairterreinbeheer.nl



De Letter of Intent (LOI) is een intentieovereenkomst tussen partners die enkel inspanningsverplichtingen inhoudt. De partners ambiëren grote veranderingen in de biobased economy, maar begrijpen ook dat grote veranderingen klein - en in dit geval lokaal - beginnen. De samenwerking tussen de partners start met visie en organisatie en staat open voor nieuwe partners die de LOI onderschrijven.

De opbouw van de LOI ligt in het verlengde van de ambitie van de partners. Elk hoofdstuk begint met een visie in de vorm van brieftekst (analoog aan de term "Letter"), waarin de achtergrond en visie van de samenwerking is verwoord. Deze teksten staan op de linkerkant van de bladzijde. Na de brieftekst volgen de artikelen die partijen zijn overeengekomen. Deze staan op de rechterkant van de bladzijde.

Alle teksten (en processchema) op de linkerkant van de bladzijde kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

Om de visie en de artikelen meer tastbaar te maken, zijn ook concrete voorbeelden opgenomen. Deze zijn weergegeven in de kaders.

Letter of Intent 2013-2021

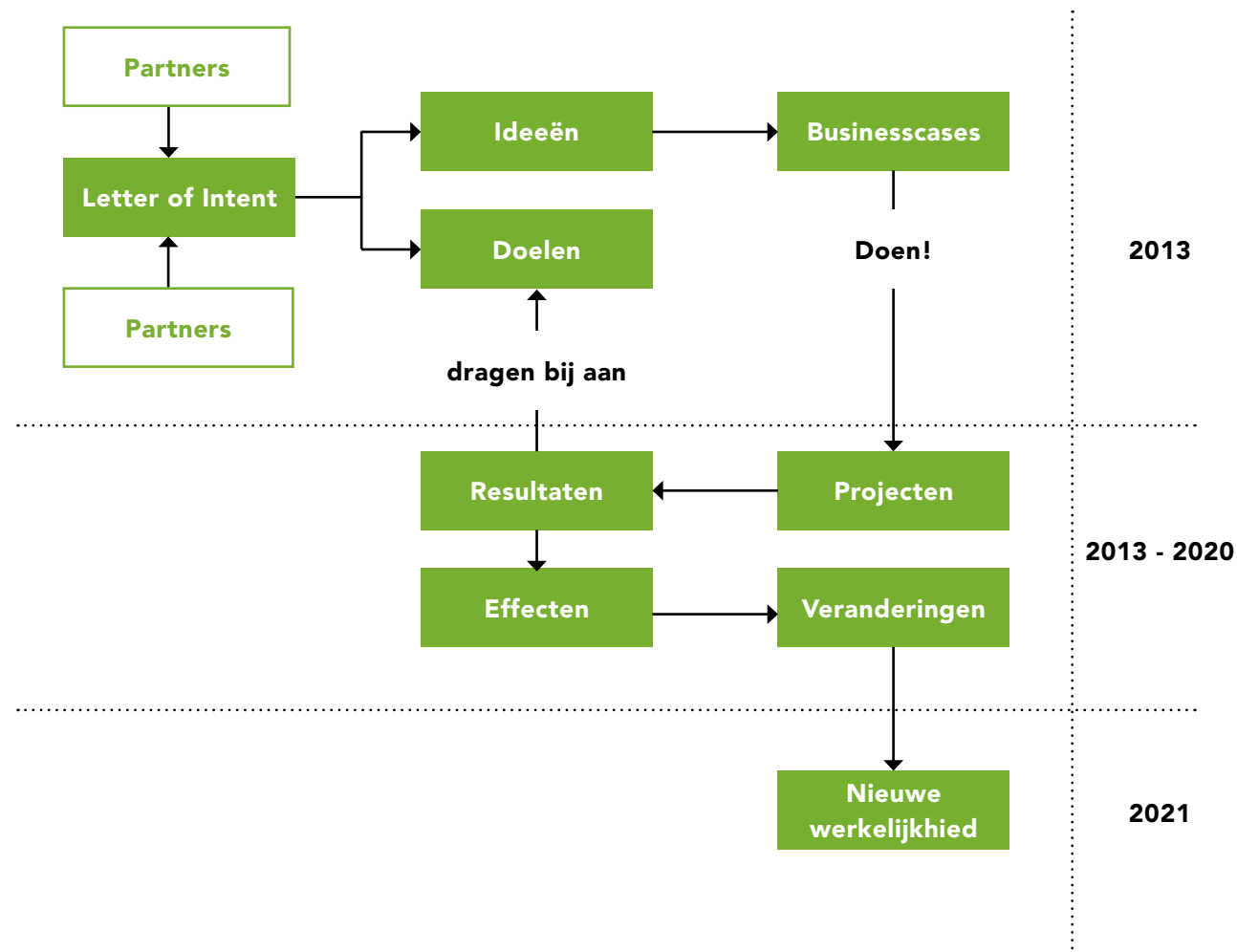
Traditioneel worden beheer- en onderhoudactiviteiten apart beschouwd, alleen in de lengterichting van de rivier of watergang of alleen tot de grens van het terrein dat beheerd moet worden. Bij de verandering die de partners voor beheer en onderhoud als stip aan de horizon zien, wordt breder gekeken, daar wordt gekeken over de grens van het eigen gebied heen.¹

¹ Aan deze tekst kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

ONDERGETEKENDEN

- 1.** Regio Oost-Staatsbosbeheer, gevestigd te Deventer, onderdeel van Staatsbosbeheer, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de regiodirecteur, de heer Ir. P. Winterman, verder genoemd Staatsbosbeheer
- 2.** Waterschap Vallei en Veluwe, gevestigd te Apeldoorn, te deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Dijkgraaf, mevrouw drs. T. Klip-Martin, verder genoemd Waterschap Vallei en Veluwe
- 3.** Gedeputeerde Staten van Gelderland, handelend op grond van artikel 158, eerste lid, onder a, van de Provinciewet, ter uitvoering van hun GS-besluit S3 - dinsdag 29 oktober; zaaknummer: 2013-015470, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door gedeputeerde mevrouw dr. J.M.E. Traag, die hiertoe door het college is gemachtigd, verder te noemen de Provincie Gelderland
- 4.** De Minister van Infrastructuur en Milieu, handelend als bestuursorgaan
en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, gevestigd te 's-Gravenhage, te deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Hoofdingenieur Directeur van Rijkswaterstaat Oost-Nederland te Arnhem, mevrouw mr. J.L. Cuperus, verder genoemd de Staat
- 5.** Natuurderij Keizersrande, IJsseldijk 35, 7431 RE Diepenveen, Kvk nr. 02099081, vertegenwoordigd door Agrarisch Ondernemer mevrouw A.L. Harberink, hierna te noemen Natuurderij Keizersrande
- 6.** Food and Biobased Research, postbus 17, 6700 AA te Wageningen en Alterra, Postbus 47, 6700 AA te Wageningen, beiden instituut binnen de rechtspersoon Stichting DLO gevestigd te Wageningen, te dezen vertegenwoordigd door respectievelijk hun directeuren: Prof. dr. R.J. Bino en Ir. C.T. Slingerland, hierna te noemen WUR
- 7.** Stichting Katholieke Universiteit gevestigd te Nijmegen, meer in het bijzonder Radboud Universiteit Nijmegen, waarvan deel uitmaakt de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Prof. dr. C.C.A.M. Gielen, Decaan van de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, hierna te noemen Radboud Universiteit Nijmegen

De ambities van de Biomassa Alliantie zijn hieronder in een processchema weergegeven



De partners van de Biomassa Alliantie zoeken zelf samenwerkingsverbanden voor het uitvoeren van projecten. De resultaten van deze projecten dragen bij aan de doelstellingen die de partners zichzelf gesteld hebben. De effecten van de samenwerking zullen veranderingen teweegbrengen, zodat we gezamenlijk een nieuwe en duurzame werkelijkheid van het beheren van het landschap realiseren.

In Bijlage 2 zijn de activiteiten van de Biomassa Alliantie schematisch weergegeven.²

² Aan deze tekst, het processchema en bijlage 3 kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

8. Unie van Bosgroepen, gevestigd te Ede, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de directeur, de heer drs. B.G.M. Huisman, verder genoemd Bosgroep

9. Deltares, gevestigd te Delft, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de directeur de heer Ir. H. Vissers, Unitmanager Verkenningen en Beleidsanalyse, verder genoemd Deltares

10. Van Hall Larenstein, gevestigd te Velp, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Drs. P.C.A. van Dongen, voorzitter college van bestuur en Drs. A.C. Keizer-Mastenbroek, Lid college van bestuur, verder genoemd Van Hall Larenstein

11. Waterschap Rijn en IJssel, gevestigd te Doetinchem, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door drs. H. Th.M. (Hein) Pieper, verder genoemd Waterschap Rijn en IJssel

12. Waterschap De Dommel, gevestigd te Boxtel, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door De heer A.H.C. (Lex) Huijbers, verder genoemd Waterschap De Dommel

13. Waterschap Drents Overijsselse Delta, gevestigd te Zwolle, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer Henk Oegema, DB-lid, verder genoemd Waterschap Drents Overijsselse Delta

14. Waterschap Vechtstromen, gevestigd te Almelo, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw Ria Broeze, DB-lid, verder genoemd Waterschap Vechtstromen

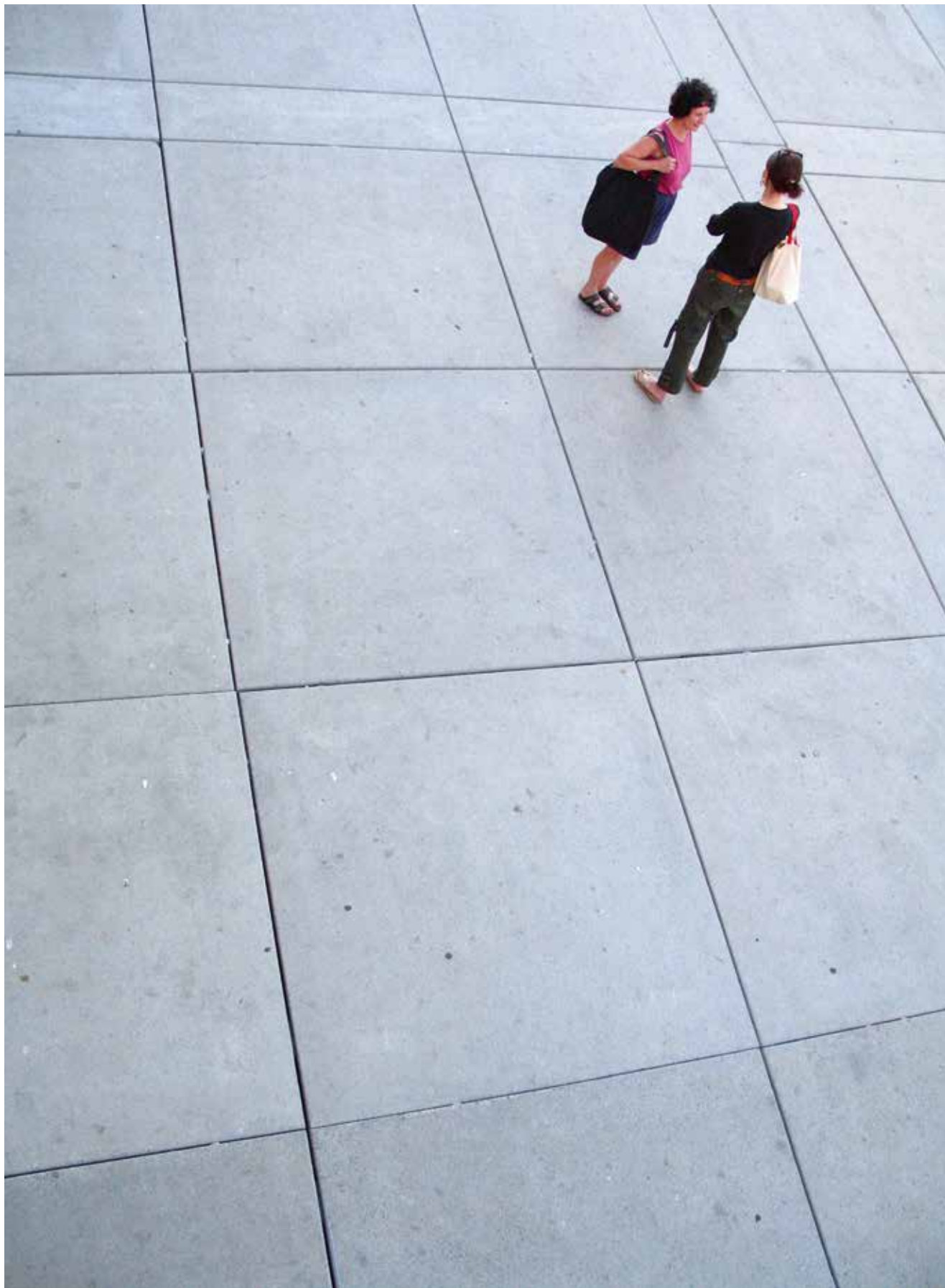
15. Gemeente Dalfsen, gevestigd te Dalfsen, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Henk Nijkamp, verder genoemd Gemeente Dalfsen

16. Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, gevestigd te Rotterdam, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Agnes van Zoelen (portefeuillehouder duurzaamheid & innovatie), verder genoemd Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

17. Utrechts Landschap, gevestigd te de Bilt, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door directeur, Saskia van Dockum, verder genoemd Utrechts Landschap

18. Duurzaam Door (kennisprogramma RVO), gevestigd te Utrecht, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door programmamaner, Theo Leupen, verder genoemd Duurzaam Door

Hierna ook partner(s) genoemd;



Ondergetekenden nemen het volgende in aanmerking:

Bij terreinbeheer komt biomassa vrij. De partners van de Biomassa Alliantie, zien deze biomassa niet als afval, maar als waardevolle grondstof. De partners zien dat de biomassamarkt in Nederland in ontwikkeling is. Wat nu nog niet rendabel is, is dat wellicht straks wel en wat nu nog afval is, is straks wellicht een noodzakelijke grondstof. De partners zien in dat de ontwikkeling van de biobased economy van belang is voor de Nederlandse economie en onze duurzaamheidsdoelstellingen. Daarom moeten de partners nu investeren in slim samenwerken, kennis delen en kennis ontwikkelen.

De partners willen de vrijkomende biomassa hoogwaardiger benutten: van afvalstof naar grondstof. De partners willen toe naar een oogst uit het landschap: niet langer groenafval verzamelen omdat dat nu eenmaal moet, maar bij de inrichting van het terrein rekening houden met kwalitatieve oogst, zonder dat dit ten koste gaat van kwaliteit van natuur of andere hoofdfuncties.

De partners willen een duurzaam gebruik van natuurlijke bronnen, kwaliteit van oogst, een slimme logistiek en inrichting, zodat hoogwaardige verwerking mogelijk is. Want dan kan biomassa een economische drager zijn voor het beheer van terreinen en landschappen. Want dan kunnen we biomassa leveren van hoogwaardige kwaliteit aan de Nederlandse industrie. Want dan kunnen we potenties van het gebied optimaal benutten en meerwaarde creëren in het gebied.

De partners willen als terreinbeheerders, overheden en kennisinstituten samenwerken. We kijken breder, over de eigen organisatiegrenzen heen. Ieder apart gaan we te langzaam. We moeten biomassastromen en kennis over biomassa bundelen, zodat we de verwerkers de leveringszekerheid van genoeg biomassa met een hoge kwaliteit kunnen garanderen, zodat de verwerkers investeringen kunnen terugverdienen. De partners zijn bereid om elkaar actief te helpen met de zaken waar we goed in zijn: het zij het leveren van biomassa, het zij het delen van kennis, het zij het delen van elkaars netwerk. Daarnaast vragen we hulp waar we dat nodig hebben. Daarom richten we, als eerste stap op weg naar onze stip aan de horizon, een Biomassa Alliantie op. In deze Letter of Intent leggen we als Biomassa Alliantie onze afspraken vast.

De ambitie

De ambitie is om concrete stappen te zetten op weg naar een biobased economy waarin het potentieel voor het exploiteren van biomassa groter is en het oogstbaar landschap positief bijdraagt aan de bedrijfsdoelstellingen van de partners. Om dat te bereiken gaan we een duurzame ondernemende samenwerking aan tussen terreinbeheerders, overheden en kennisinstituten.³



© Simondo Nebestanka

³ Aan deze tekst kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

De ambitie

Ondergetekenden komen het volgende overeen:

Artikel 1 • de partners: ambitie en belangen van de partners en bijdragen en meerwaarden voor de samenwerking:

1.1

Elke partner heeft ter voorbereiding van de ondertekening van de LOI (Letter of Intent) de als bijlage 1 opgenomen intentieverklaring opgesteld. Door elke partner zijn de volgende aspecten, indien van toepassing, benoemd:

- Wat is de identiteit van de partner?
- Wat zijn de organisatiedoelstellingen? (ambitie, willen)
- Waar is de partner sterk in? (kunnen)
- Wat heeft de partner in te brengen? (biomassa, kennis, inzet, geld etc.)
- Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partner?
- Wat kan de partner betekenen binnen de samenwerking? (willen)
- Wat heeft de partner nodig? (afhankelijkheid, anders dan financiële afhankelijkheid)
- Welke belangen vertegenwoordigt de partner? (ambitie, urgentie, moeten)
- Welke belangen spelen een rol bij het beheer? (afhankelijkheid)
- Welke relaties met andere projecten en partners zijn mogelijk?
- Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partner bij deze samenwerking?
- Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partner binnen de samenwerking?
- Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partner voor zichzelf?

1.2

De intentieverklaring als bedoeld in artikel 1.1 is door degene die de betreffende partner rechtsgeldig vertegenwoordigt, ondertekend en maakt onderdeel uit van deze LOI.

1.3

De intentieverklaring als bedoeld in artikel 1.1 mag door de betreffende partner worden gewijzigd. Deze hernieuwde intentieverklaring maakt echter pas onderdeel uit van deze LOI na toestemming van alle bij de LOI betrokken partners.

De samenwerking

Duurzaam ondernemen vraagt dat partners traditionele denkpatronen en institutionele barrières loslaten. Duurzaam ondernemen gaat de strijd aan met verspilling, levert een bijdrage aan kostenbesparingen en marketingwaarde, en winst voor de organisatie én voor de maatschappij. Want samen duurzaam ondernemen levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de biobased economy en duurzame gebiedsontwikkeling en kan innovaties binnen beheer mogelijk maken.⁴



De samenwerking

Artikel 2 • samenwerking tussen de partners

2.1

De partners streven concrete samenwerkingsvormen na, ten dienste van gezamenlijke leveringen van biomassa aan de markt voor hoogwaardige verwerking en/of het ontwikkelen van kennis.

Hiervoor worden aparte overeenkomsten tussen betrokken partners afgesloten waarin de partners onderling nadere afspraken vastleggen over onder andere de inhoud van het project, de financiering, intellectueel eigendom en gebruiks- en publicatierechten, vertrouwelijkheid en aansprakelijkheid.

2.2

De partners spannen zich in ten aanzien van

- Het afstemmen van oogst en logistiek ten dienste van hoogwaardiger benutten van biomassa en een oogstbaar landschap dat nu en in de toekomst de functies van het landschap faciliteert;
- Het komen tot gezamenlijke leveringen;
- Het delen van en communiceren over ervaringen en successen;
- Het elkaar uitdagen en stimuleren in innovatieve oplossingen voor beheer en ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen;
- Het stimuleren van uitbreiding van de samenwerking met meerdere partners;
- Het al dan niet risicodragend meedoen, afhankelijk van de intentieverklaring als bedoeld in artikel 1.1 van de betrokken partner.

2.3

De partners streven een balans na in wat per organisatie wordt gehaald om individuele belangen te behartigen en wat per organisatie wordt gebracht om het gezamenlijk doel te dienen, met als uitgangspunt de door partners ingebrachte intentieverklaringen als bedoeld in artikel 1.1. Hierbij streven de partners naar:

- Het delen van kennis en samen investeren in kennisontwikkeling;
- Het realiseren van logistieke randvoorwaarden: Kwaliteit van oogst en logistiek zo inrichten dat er hoogwaardige verwerking mogelijk is;
- Het samenbrengen van benodigde volumes van biomassa om hoogwaardige verwerking mogelijk te maken.

Casus: Maaisel van de IJsseldijk

Waterschap Vallei en Veluwe en Staatsbosbeheer gaan een deel van het maaisel dat vrijkomt van de IJsseldijk gebruiken om een hoogwaardige biomassastroom in gang te zetten. Dit doen ze als concrete invulling van de Biomassa Alliantie.

De partners conserveren het maaisel van de IJsseldijk door de ronde balen in plastic te wikkelen.

Dit doen ze op locatie van Waterschap Veluwe bij Cortenoever. De ronde balen maaisel worden naar deze plek getransporteerd en opgeslagen en bemonsterd. Voor het maaisel wordt vervolgens een zo hoogwaardig mogelijke bestemming gezocht.

De partners hebben afgesproken om te blijven streven naar een steeds hoogwaardiger resultaat voor de afzet en verwerking van het maaisel.

⁴ Aan deze tekst kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

N.B. De gegevens in deze casus dienen slechts als voorbeeld. Aan deze casus kunnen geen rechten of plichten ontleend worden.

De verbinding

*Duurzaam samenwerken, vraagt om onderling vertrouwen,
om vermogen tot verbinden en verbindend leiderschap.
Het vraagt dat iedere partner het eigen belang en de
eigenheid mag behouden, en mag niet ten koste gaan
van andere belangen en eigenheden.⁵*



⁵ Aan deze tekst kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

De verbinding

Artikel 3 • Organiseren van de samenwerking

3.1

In het kader van het organiseren van de in deze LOI gemaakte afspraken worden er een Stuurgroep en een Werkgroep ingesteld.

3.2

De Stuurgroep bestaat uit rechtsgeldige vertegenwoordigers van de betrokken partners.

Deze Stuurgroep komt jaarlijks bijeen om te evalueren of de samenwerking voldoende bijdraagt aan wat er is overeengekomen in de LOI en of de samenwerking voldoende bijdraagt aan de eigen bedrijfsdoelstellingen. Naar aanleiding van deze evaluatie besluit de Stuurgroep over voortzetting van de LOI.

De Stuurgroep verleent jaarlijks toestemming voor het toetreden van nieuwe partners en voor het wijzigen van de hernieuwde intentieverklaringen zoals bedoeld in artikel 1.3.

3.3

De Werkgroep bestaat uit uitvoerende vertegenwoordigers van de betrokken partners.

De Werkgroep komt drie keer per jaar bijeen. Van deze bijeenkomsten wordt per toerbeurt verslag gemaakt. De partner die het verslag heeft opgesteld is organisator en voorzitter van de volgende bijeenkomst. Deze verslagen worden per partner intern gedeeld om het commitment van de aangesloten partners te vergroten.

Tijdens deze bijeenkomsten bespreekt en benoemt de Werkgroep nieuwe vormen van samenwerking conform artikel 2.

Het aanmelden van nieuwe partners vindt via de Werkgroep plaats.

De regio

Duurzaam samenwerken creëert een meerwaarde voor de regio. Meerwaarde voor de regio kan onder meer bereikt worden door het veiligstellen van functies van een gebied en door maatschappelijk gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken. Door partners uit de regio actief te betrekken bij het beheer werken partners aan sociale innovatie.⁶



⁶ Aan deze tekst kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

De regio

Artikel 4 • Samenwerkingsvormen t.b.v. oogstbaar landschap

4.1

Partners leveren in samenwerkingsvormen een bijdrage aan een oogstbaar landschap en streven naar een hoogwaardige toepassing van biomassa tegen kostenreductie of baten. De Partners voeren de samenwerkingsvormen uit onder aparte te sluiten samenwerkingsovereenkomsten als bedoeld in artikel 2.1.

4.2

Deze samenwerkingsvormen streven naar het creëren van maatschappelijke meerwaarde voor de regio.

4.3

De samenwerkingsvormen kunnen zich richten op operationele zaken en ook op het verzamelen van kennis rond het oogstbaar landschap.

De markt

De partners van de Biomassa Alliantie bouwen samen aan een netwerk tussen terreinbeheer, overheid, kennis en markt. Samen bouwen partners aan een structuur om biomassa goed in de markt te kunnen zetten.

We kiezen een open structuur voor de alliantie zodat nieuwe partners kunnen aansluiten.⁷



© Prema Sant Cugat

⁷ Aan deze tekst kunnen geen rechten of plichten worden ontleend.

De markt

Artikel 5 • Innovatie t.b.v. hoogwaardigere hernieuwbare grondstoffen uit biomassa voor hoogwaardige toepassingen

5.1

Partners streven er naar om binnen de samenwerkingsvormen of in afzonderlijke businesscases een percentage biomassa in te zetten, dat:

- Innovatief wordt beheerd en geoogst (experimenteerruimte) en/of
- beschikbaar wordt gesteld voor innovatie t.b.v. hoogwaardige toepassingen binnen een productieproces ter ondersteuning van de beginselen van een biobased economy.



Artikel 6 • Kennis opdoen en Intellectueel eigendom

6.1

De partners verkrijgen van de andere partners de benodigde kennisontwikkeling die onderdeel uitmaakt van een positieve samenwerkingsvorm zoals benoemd in artikel 4.3 wordt onder voorwaarden van de overeenkomst (zie artikel 2.1) . De betrokken partners delen de kennis die op basis van deze samenwerkingsvorm wordt verkregen door het maken afspraken in de vorm van een schriftelijke overeenkomst.

6.2

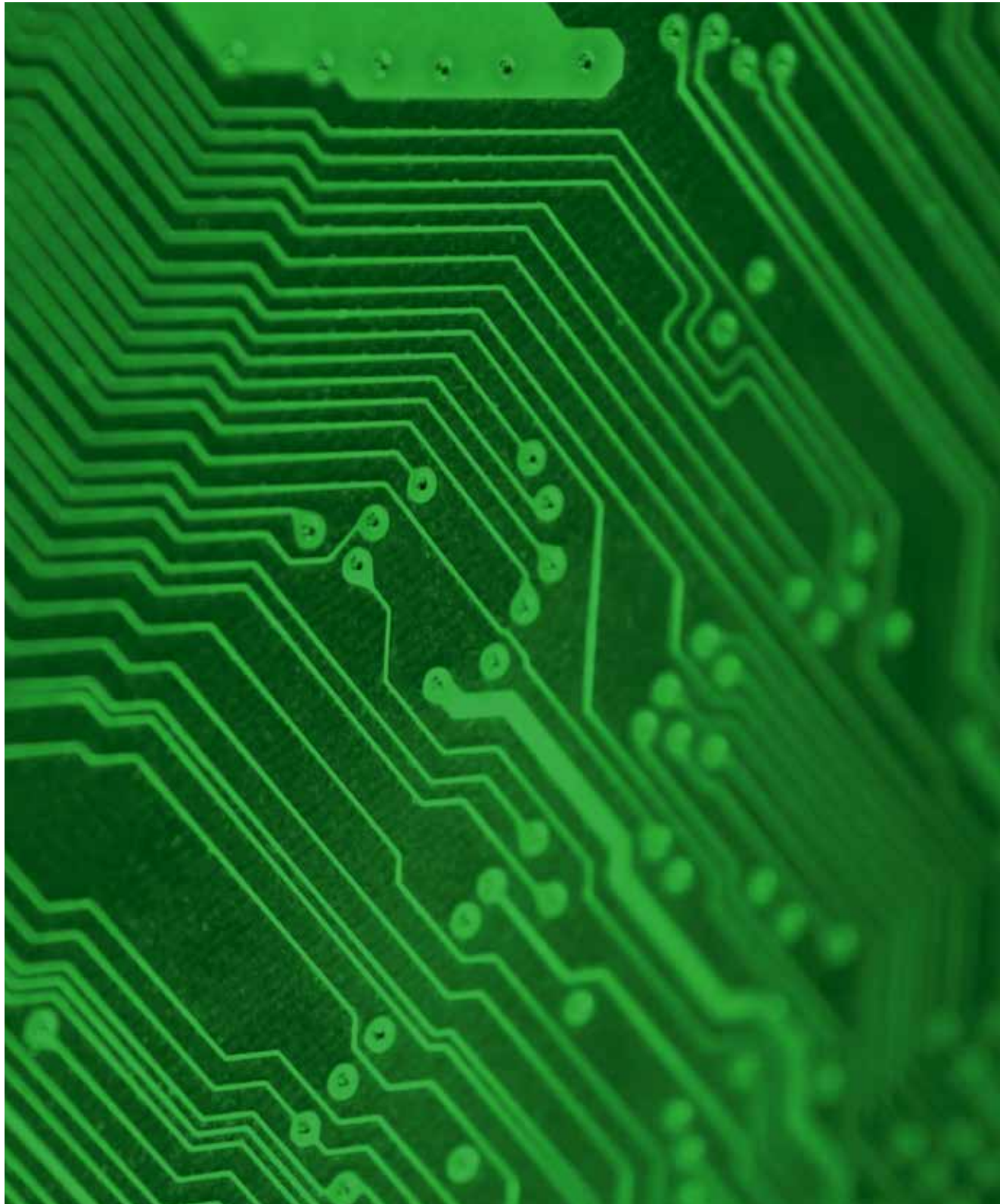
Indien nodig spannen partners zich gezamenlijk in om financiering te zoeken voor kennisontwikkeling.

6.3

Een partner is niet gerechtigd kennis van een andere partner, die kennis als intellectueel eigendom of vertrouwelijke kennis binnen de samenwerking van de Letter of Intent ter beschikking stelt, te delen met derden en / of te gebruiken voor andere doeleinden dan overeengekomen in deze Letter of Intent.

6.4

Kennis die binnen een kennisdomein van een partner valt, maar niet benoemd is als intellectueel eigendom of vertrouwelijke kennis door en van een of meer van de andere partners, kan in principe door die partner gebruikt worden voor publicaties tenzij de betreffende partners anders overeenkomen.



Artikel 7 • Communicatie

7.1

De partners houden elkaar op de hoogte over hoe over de ervaringen met deze samenwerking binnen de eigen kennisdomeinen en taakvelden, naar buiten wordt gecommuniceerd. Nadere invulling van de communicatie gebeurt in de eigen intentieovereenkomsten in de bijlage.

7.2

De partners komen gezamenlijk overeen hoe over ervaringen en successen naar buiten wordt gecommuniceerd die (ook) betrekking hebben op kennisdomeinen en taakvelden van meerdere partners.

7.3

Partners zullen bij communicatie-uitingen refereren aan de Biomassa Alliantie.



Artikel 8 • Looptijd van de Letter of Intent

8.1

Deze LOI wordt aangegaan voor onbepaalde tijd, ingaande op de datum van laatste ondertekening.

8.2

Een partner kan zijn deelname aan deze samenwerking schriftelijk beëindigen met een opzegtermijn van 3 maanden.

Artikel 9 • Toetreden van de nieuwe partners

Deze samenwerking staat open voor deelname van andere partners die de LOI onderschrijven.

Artikel 10 • Eventuele strijd met wet- en regelgeving

Partners zijn van oordeel dat de bepalingen van deze LOI in overeenstemming zijn met de (inter)nationale wet- en regelgeving.

Artikel 11 • Bijlagen

Bij deze LOI behoren de volgende door alle partners geparafeerde bijlagen:

1. Intentieverklaringen
2. Begrippenlijst
3. Overzicht proces Biomassa Alliantie

Bijlage 1

Intentieverklaringen van de partners

Radboud Universiteit Nijmegen



Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu



Unie van **Bosgroepen**



Staatsbosbeheer



Wat is de identiteit van de partner?

Missie

Staatsbosbeheer zet zich in voor een natuurlijke leefomgeving waarmee mensen zich verbonden voelen, die bescherming biedt aan waardevolle planten en dieren en waar plaats is voor beleving en benutting.

Visie

Een Nederland waar natuur en landschap worden gewaardeerd en gekoesterd om hun schoonheid, om de hulpbronnen die ze voortbrengen en om de ecosysteemfuncties die ze vervullen.

Publieke organisatie

Staatsbosbeheer werkt voor een achterban van ruim 16 miljoen mensen. Daarom hechten we grote waarde aan transparantie. In onze terreinen zijn we zichtbaar en aanspreekbaar op ons beheer en gastheerschap. We leggen publieke verantwoording af en zetten ons in als maatschappelijke partner om natuurbeheer en publieke beleving van de natuur bij elkaar te brengen.

Historie

Staatsbosbeheer is in 1899 opgericht om de Nederlandse staatsbossen te beheren en nieuwe bossen aan te leggen. In de loop van de twintigste eeuw zijn de taken van Staatsbosbeheer uitgebreid met natuurbescherming, landschapsontwikkeling, recreatie en groene gebiedsontwikkeling.

Ambities en doelstellingen

Natuur moet dicht bij mensen zijn en blijven. Daar willen we op een ondernemende en duurzame manier voor zorgen. We beschermen de natuur, benutten de producten die eruit voortkomen, en willen graag dat alle Nederlanders genieten van 'buiten'-beleven.

Die ambitie hebben we vertaald naar drie doelstellingen:

- Natuur, landschap en cultuurhistorische waarden beschermen.
We richten ons op het in stand houden van een zo groot mogelijke verscheidenheid aan Nederlandse landschappen en ecosystemen - voor huidige en toekomstige generaties.
- Natuurbeleving mogelijk maken.
Iedereen is van harte welkom om te genieten van de natuur. De interesse in de samenleving voor groen, landschap, klimaat en zingeving groeit. De recreatieve functie van natuur wordt daarom steeds belangrijker.
- Natuurproducten benutten.
Staatsbosbeheer levert milieuvriendelijke en vernieuwbare grondstoffen. Zoals hout en biomassa. Maar ook zijn er ontwikkelingen op het gebied van grondstoffen en wind- en zonne-energie.

Staatsbosbeheer zet zich in voor een natuurlijke leefomgeving waarmee mensen zich verbonden voelen, die bescherming biedt aan waardevolle planten en dieren en waar plaats is voor beleving en benutting.

Waar is de partner sterk in?

Staatsbosbeheer is sterk in het ontwikkelen en exploiteren van innovatieve verdienmodellen die tevens ten goede komen aan de doelstellingen van beschermen en beleven.

Wat heeft de partner in te brengen?

Staatsbosbeheer kan de Biomassa Alliantie versterken met kennis van product- en marktontwikkeling van biomassa. Door een inmiddels jarenlange ervaring met deze onderwerpen kan Staatsbosbeheer andere terreinbeheerders helpen hun ambities vorm te geven en te realiseren.

Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partner?

Staatsbosbeheerder is als grote terreinbeheerder een grote producent van biomassa en streeft er naar deze biomassa zo hoogwaardig mogelijk te vermarkten voor duurzame energie of de biobasedeconomy. Inmiddels heeft Staatsbosbeheer veel kennis opgedaan over de technische en economische mogelijkheden van oogst en vermarkting van biomassa. Hierin heeft Staatsbosbeheer bewezen een betrouwbare partner te zijn voor (innovatieve) bedrijven en organisaties die zich bezig houden met de ontwikkeling van biomassa.

Wat kan de partner betekenen binnen de samenwerking

Staatsbosbeheer kan zijn kennis en netwerk van biomassa en vermarkten daarvan inzetten om gezamenlijk met andere terreinbeheerders betere resultaten te behalen.

Welke belangen vertegenwoordigt de partner?

Staatbosbeheer heeft de ambitie om alle grondstoffen die vrijkomen bij het beheer van zijn natuurgebieden met een toegevoegde waarde hoogwaardig in de markt te zetten. Deze grondstoffen kunnen gebruikt worden voor de productie van energie, karton, bioplastics en andere producten, maar ook in de landbouw. Staatsbosbeheer is van mening dat maatschappelijke en publieke organisaties het aan de maatschappij verplicht zijn om hierin te streven naar een maximaal resultaat. Zowel op het vlak van duurzaamheid als economie.

Welke relaties met andere projecten en partners zijn mogelijk?

Samen met andere terreinbeheerders kan meer biomassa van goede kwaliteit beschikbaar komen op een kleiner oppervlak. Dit leidt ertoe dat de biomassaproducten beter kunnen inspelen en voldoen aan de behoeften van biomassaverwerkers. Hierdoor kunnen tegen lagere kosten en CO2 uitstoot meer resultaten gehaald worden, dan wanneer

terreinbeheerders individueel hiermee aan de slag gaan. Tevens kan door kennisdeling voorkomen worden dat iedere terreinbeheerder op zichzelf de nieuwe vraagstukken en uitdagingen die biomassa met zich meebrengt moet gaan onderzoeken en ondervinden.

Door middel van langjarige strategische samenwerkingen met elkaar en marktpartijen kunnen terreinbeherende organisaties de leveringszekerheid, betrouwbaarheid en duurzaamheid bieden waar in de, zich ontwikkelende, biomassamarkt behoefte aan is.

Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partner bij deze samenwerking?

Staatsbosbeheer Buitenzaken zal Staatsbosbeheer binnen de samenwerking vertegenwoordigen. De andere partners kunnen door Staatsbosbeheer Buitenzaken ondersteund worden in de vermarkting van biomassa. Daarnaast ziet Staatsbosbeheer het als zijn verantwoordelijkheid om anderen te wijzen op de de kansen en het helpen in het benutten daarvan.

Waterschap Vallei en Veluwe



1. Wat is de identiteit van de partij?

Waterschap Vallei en Veluwe is een integraal waterschap en beheert het watersysteem, en de waterkeringen in het beheergebied grofweg gelegen in de driehoek tussen de IJssel, de randmeren en de Nederrijn. Daarnaast hebben we een waterzuiveringstaak.

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen? (ambitie, willen)

De missie van het waterschap luidt: Het waterschap voert als waterpartner zijn beheerstaken op efficiënte wijze uit. Daarnaast wordt samen met partners het beleid voor het watersysteem en de waterketen verder gedefinieerd en bepaald wat als 'plus' bovenop de kerntaken gebeurt. Daarbij vervult het waterschap op adequate wijze zijn rol in grote landelijke projecten en kan het zo nodig een leidende rol spelen in complexe gebiedsprocessen.

De visie van het waterschap luidt: Naast het voldoen aan wettelijke kaders zijn wij een modern waterschap dat samen met partners, burgers en andere belanghebbenden definieert wat de gewenste kwaliteit van de taakuitoefening is. Zowel in de fase van beleidsvorming als in de uitvoering wordt met partners samengewerkt. Bij grote en duidelijke waterbelangen neemt het waterschap het initiatief.

3. Waar is de partij sterk in?

Het waterschap is een praktische uitvoeringsorganisatie die sterk is in het verwezenlijken van projecten op het gebied van integraal waterbeheer en het bijbehorende beheer en onderhoud.

4. Wat heeft de partij te brengen? (biomassa, kennis, inzet, geld etc.)

Waterschap Vallei en Veluwe is vooral leverancier van biomassa in de alliantie. Daarnaast heeft het waterschap veel kennis en ervaring op het gebied van onderhoudsmethoden en zal het (samen met de andere partners) veel energie steken in het zoeken naar mogelijkheden voor de duurzame verwerking van biomassa die daarbij vrijkomt.

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

- Kennis van beheer en onderhoud van watersystemen en waterkeringen.
- Kennis van energieopwekking uit slib, vergisting en terugwinning van grondstoffen bij het ketenbedrijf.
- Ervaringen met betrekking tot de inzet van een grondstoffen accountant.

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

- Praktische inbreng met betrekking tot onderhoudsmethoden.
- Aandragen van nieuwe deelnemers.

7. Wat heeft de partij nodig?

De alternatieve verwerking van biomassa zal binnen de ruimte die de huidige exploitatiebegroting van het waterschap biedt moeten plaatsvinden en liefst zo snel mogelijk moeten leiden tot vermindering van kosten om de toegevoegde waarde van de samenwerking met andere partijen aan te tonen.

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

Waterschap Vallei en Veluwe vertegenwoordigt de belangen van alle burgers binnen het beheergebied. Deze zijn gebaat bij een doelmatig beheer van het watersysteem, de waterzuiveringen en de waterkeringen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

Droge voeten, veiligheid voor overstroming en schoon water.

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Projecten 'Ruimte voor de Rivier' langs de IJssel
Project KRW inrichtingen langs de IJssel
Terreinbeherende organisaties
Gemeenten

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij binnen de samenwerking?

Waterschap Vallei en Veluwe kan als praktische uitvoeringsorganisatie een verbindende factor zijn voor de andere deelnemers.

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Bestuurlijk: Tanja Klip, dijkgraaf
Ambtelijk: Harm Beekhuis

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

Helpen zoeken naar duurzamere en kostenvoordelige verwerkingsmethoden voor biomassa in het belang van de burgers binnen het beheersgebied.

Provincie Gelderland



1. Wat is de identiteit van de partij?

De provinciale kerntaken zoals benoemd in het regeerakkoord van kabinet Rutte zijn :

- duurzame ruimtelijke ontwikkeling en inrichting;
- milieu, energie en klimaat;
- vitaal platteland;
- regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer;
- regionale economie;
- culturele infrastructuur en monumentenzorg;
- kwaliteit van het openbaar bestuur.

De provincie Gelderland:

- zet zich in voor bio-energy en biobased economy met het prioritair programma energietransitie;
- is verantwoordelijk voor het beheer van natuur en landschap in Gelderland
- is verantwoordelijk voor het beheer van het provinciale wegennet.

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen?

Coalitieakkoord 2011-2015: Uitdagend Gelderland

Uitdagingen

Voor de provincie Gelderland zijn belangrijke uitdagingen in de komende jaren:

- mede bestrijden van de economische crisis. Speerpunten zijn het stimuleren van de Gelderse economie, het bevorderen van innovatie en werkgelegenheid;
- verbetering van de mobiliteit en de bereikbaarheid. Voor de Gelderse samenleving, in het bijzonder voor de sectoren onderwijs, economie, transport en recreatie, is deze verbetering essentieel;
- (door)ontwikkeling van kernen en bedrijven in het landelijk gebied waarbij rekening wordt gehouden met het belang van het behoud van de natuur;
- versterking van de Gelderse steden als motor van de maatschappelijke en de economische dynamiek.

De provincie Gelderland heeft specifieke doelstellingen voor de onderdelen

- energietransitie
- natuur- en landschapsbeheer
- provinciale wegen

Het Gelderse programmaplan energietransitie (2012-2015)

De provincie Gelderland heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn, met als tussendoelstellingen 2% energiebesparing per jaar en dat 14% van het totale energiegebruik in Gelderland hernieuwbaar wordt opgewekt binnen Gelderland

- We zetten in op energiebesparing, omdat dit de logische eerste stap is binnen de trias energetica. Energiebesparing is de goedkoopste en meest efficiënte vorm om tot energieneutraliteit te komen;

- We zetten in op een brede mix van hernieuwbare energievormen, omdat om onze doelstellingen te kunnen halen alle hernieuwbare energievorming nodig zijn.
- We zetten in op innovatie en kennisdoorwerking, omdat dit de lange termijn doelstelling energieneutraliteit in 2050 mogelijk maakt en duurzame werkgelegenheid biedt in de provincie.;
- We kiezen ervoor om de sectoren emt en biobased economy te versterken. Deze sectoren versnellen namelijk de energietransitie en ontwikkeling van een circulaire economie. Zij dragen bovendien bij aan innovatie en werkgelegenheid;
- Wij zetten in op regionale energieopwekking met een grote diversiteit van initiatiefnemers en innovaties. We ondersteunen hiermee de trend dat de energieconsument steeds meer ook producent zal gaan worden;
- We betrekken energietransitie bij de ruimtelijke inrichting en ruimtelijke kwaliteit van Gelderland

Biobased economy; van fossiel naar biomassa

Gelderland draagt bij aan de uitvoering van het landelijke Innovatiecontract Biobased Economy. De provincie ondersteunt netwerken (community's) en samenwerking met onder meer Wageningen UR en de Dienst Landelijk Gebied. Gelderland streeft ernaar om op verantwoorde wijze meer biomassa uit landbouw en landschap te halen.

EMT-sector verder versterken

EMT staat voor Sector Energie Milieu Technologie. Oost-Nederland onderscheidt zich in de EMT-sector en biobased economy met vooraanstaande ondernemingen en kennisinstellingen. Onder andere wat betreft groen-gasproductie, pyrolyse (bio-)olie en de inzet van hout voor lokale energievoorziening.

Gelderland wil EMT-sector in Gelderland een belangrijke, nog meer groeiende economische drager worden. Dat is belangrijk voor de energietransitie en de biobased economy en ook voor de werkgelegenheid. We zien energie als een topsector en een motor van nieuwe kennisclusters.

Energiebesparing stimuleren

We zetten in op energiebesparing. We sluiten ons aan bij het Europese doel van 20% energiebesparing in 2020 ten opzichte van 2010. Dat betekent jaarlijks een gemiddelde besparing van 2%. Energiebesparing omvat alle energiebesparingsmaatregelen om de consumptie van energie te verminderen.

Bijdragen aan hernieuwbare energie

Een belangrijk onderdeel van de energietransitie is het vergroten van het percentage hernieuwbare energie. Tot hernieuwbare energie rekenen we zonne-energie, bio-energie, windenergie, waterkracht en warmte die we via warmtepompen/-wisselaars halen uit (diepe) bodem, water en lucht.

We willen in 2050 energieneutraal zijn. Om dat te bereiken heeft Europa het tussendoel gesteld dat Nederland in 2020 14% hernieuwbare energie gebruikt.

Natuur en landschapsbeheer

Na decentralisatie door het rijk is beheer van natuur en landschap een kerntaak van de provincie geworden. Gelderland wil de natuur weer ichterbij de mensen brengen en ruimte bieden aan ondernemers en privaatsinitiatief. Hierbij staan drie samenhangende pijlers centraal:

- 1 Zorgvuldig omgaan met natuur en landschap;
- 2 Maatschappelijke betrokkenheid en eigenaarschap vergroten;
- 3 Natuur en landschap: haalbaar en betaalbaar.

Door rijksbezuinigingen zijn er minder middelen voor natuurbeheer beschikbaar. Gelderland wil desondanks zorg dragen voor een adequaat beheer van natuur en landschap in Gelderland. Beheer is immers bepalend voor de kwaliteit, de beleving en het gebruik van natuur en landschap. Internationale doelen Natura 2000 en KRW hebben prioriteit en continuïteit van beheer is cruciaal. Het gaat hier vooral om het huidige beheer van natuur en landschap door onder andere particulieren, agrariërs, Natuurmonumenten, Geldersch Landschap, Staatsbosbeheer, Nationaal Park De Hoge Veluwe en gemeenten. Biomassa biedt een kans om de kosten voor beheer te verlagen.

Provinciale wegen

Het beheer van de provinciale wegen is in eerste instantie gericht op de verkeersveiligheid. De bermen worden ecologisch beheerd en er wordt gewerkt aan een zo hoog mogelijke biodiversiteit en een goede landschappelijke inpassing. Voor het afzetten van biomassa gaan we ervanuit dat deze niet voor (dierlijke)consumptie geschikt is en we dit zo duurzaam mogelijk willen afzetten.

3. Waar is de partij sterk in?

Energietransitie

- Verbinden van regionale partijen in een samenwerkingsverband
- Procesregie

Natuur en landschapsbeheer

- Kennis van beleid, inhoudelijke aspecten, regelingen en financieringsstromen op het gebied van natuur- en landschapsbeheer;
- Bestuurlijk netwerk, zowel landelijk als regionaal, in de wereld van natuur- en landschapsbeheer;
- Samen met betrokken partners natuur- en landschapsbeleid opstellen en implementeren;
- Uitvoeren natuur- en landschapsbeleid door het maken van afspraken met eigenaren, beheerders en overheden over natuur- en landschapsbeheer door opdrachtverlening of subsidieverstrekking;

Provinciale wegen

- Een visie op de landschappelijke inpassing van provinciale wegen
- Ervaring in het (ecologisch) beheer van wegbermen
- Netwerk en kennis op het gebied van bermbeheer, biomassa, boombeheer en faunavoorzieningen

4. Wat heeft de partij te brengen?

Energietransitie

Biobased economy; van fossiel naar biomassa

De provincie ondersteunt netwerken (community's) en samenwerking met onder meer Wageningen UR en de Dienst Landelijk Gebied. Gelderland stimuleert het meervoudig gebruik van biomassa.

EMT-sector verder versterken

Gelderland onderhoudt nauwe contacten met het landelijke Top Team Energie en wil een prominente plek innemen binnen de landelijke organisatiestructuren voor biobased economy.

Bijdragen aan hernieuwbare energie

Gelderland Ondersteunt processen en projecten die leiden tot opwekking hernieuwbare energie binnen de provincie.

Natuur en landschapsbeheer

- Eigenaren en beheerders van natuur en landschap stimuleren om kansen voor verwaarding van biomassa te onderzoeken en te benutten;
- Ondersteuning bij projecten gericht op het verwaarding van biomassa en hiermee het verlagen van de kosten voor natuur- en landschapsbeheer;
- Middelen voor natuur- en landschapsbeheer.

Provinciale wegen

- Biomassa in verschillende kwaliteiten (van sappig gras uit het rivierengebied tot heideschrale vegetatie op Veluwe)
- Kennis van ecologisch beheer van wegbermen.

5. Welke kennisdomeinen en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

Energietransitie

- Kennis van energietransitie
- Verantwoordelijke voor behalen eigen doelstellingen

Natuur en landschapsbeheer

- Kennis van Natuur- en landschapsbeheer
- Verantwoordelijk voor natuurbeheer van het Gelders natuurnetwerk (GNN)
- Verantwoordelijk voor het provinciaal landschapsbeleid

Provinciale wegen

- Kennis van (duurzaam) wegbeheer
- Verantwoordelijk voor het provinciale wegbeheer

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

- Verbindingen leggen met (nieuwe) partijen
- Partijen stimuleren
- Projecten initiëren
- Koppeling leggen met provinciale initiatieven
- Provinciale financieringsmogelijkheden inbrengen
- Inbreng biomassa en ervaring met afzet biomassa

7. Wat heeft de partij nodig?

- Concrete voorbeelden van (samenwerking van) eigenaren, beheerders en overheden die biomassa verwaarden en hiermee kostenverlaging van beheerkosten bewerkstelligen. Welke (aanvullende) provinciale impuls is hiervoor nodig ?
- Ervaring met EMVI aanbesteding biomassa

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

Energietransitie

- Een duurzame samenleving
- Een provincie met landschappelijke kwaliteit, economische potentie en sociale cohesie.

Natuur en landschapsbeheer

- Zorgvuldig omgaan met natuur en landschap;
- Maatschappelijke betrokkenheid en eigenaarschap vergroten;
- Natuur en landschap: haalbaar en betaalbaar.

Provinciale wegen

Verkeersveilig en duurzaam beheer en onderhoud provinciale wegen

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

Energietransitie

- Duurzaam
- Decentraal

Natuur en landschapsbeheer

- Behoud en realiseren/ontwikkelen van natuur- en landschapsdoelen die de provincie jaarlijks vastgesteld in het natuurbeheerplan;
- Realiseren natuurdoelen zoals vastgelegd in het kader van Natura2000, Kaderrichtlijn water (KRW) en programmatische aanpak stikstof (PAS).
- Verlaging van beheerkosten en vergroting van efficiency door samenwerking van beheerders;

Provinciale wegen

- Vergroten biodiversiteit van wegbermen zonder de verkeersveiligheid en doorstroming in gevaar te brengen
- Terugdringen invasieve exoten

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Energietransitie

- De Groen Hub

Natuur en landschapsbeheer

- Provincie kan verbindingen leggen in overeenkomsten die worden gesloten voor natuurbeheer met eigenaren en beheerders
- Provincie kan afspraken maken over de inzet van de Dienst Landelijk Gebied voor de inzet in projecten

Provinciale wegen

- Provincie kan biomassa leveren

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij binnen de samenwerking?

- Kennisuitwisseling
- Aanbod biomassa bundelen en langdurig beschikbaar maken voor energieopwekking
- Aanbod van biomassa organiseren en voldoende massa creëren door (regionale) samenwerking en kennisuitwisseling van kennisinstituten, overheden en beheerders;
- Versnelling mogelijk maken;
- Toepassing in de praktijk mogelijk maken

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Bestuurlijk: Gedeputeerde Annemieke Traag

Ambtelijk:

Programma Energietransitie: Jan Fokke Heida en Yvonne Tieleman

Programma Buiten Gewoon Groen: Martin Kaal en Margot Poolman

Beheer & Onderhoud Wegen: Jos Oostveen en Olga van de Veer

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

Binnen de samenwerking zit de kracht van de provincie vooral in het inzetten van het brede netwerk binnen kennisinstituten, overheden en met eigenaren/beheerders en projecten in het veld.

Natuurbeheer wordt uitgevoerd door eigenaren beheerders. Provincie stimuleert en faciliteert waar mogelijk. De provincie zal de partijen uit het netwerk van natuur- en landschapsbeheer informeren en betrekken.

Rijkswaterstaat Oost-Nederland



Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

1 Rijkswaterstaat

1.1 Identiteit Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat Oost-Nederland (RWS ON) is beheerder van het zomerbed, de oeverzone en de assets van de Rijntakken, Twentekanal en het Zwarte Water. Daarnaast is RWS ON bevoegd gezag in dit gebied conform de Waterwet.

RWS ON is een regionaal organisatieonderdeel van Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat is een uitvoerend orgaan van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

1.2 Missie Rijkswaterstaat

De missie van Rijkswaterstaat is:

‘Rijkswaterstaat is de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. We beheren en ontwikkelen de rijkswegen, -vaarwegen en -wateren en zetten in op een duurzame leefomgeving. Samen met anderen werken we aan een land dat beschermd is tegen overstromingen. Waar voldoende groen is, en voldoende en schoon water. En waar je vlot en veilig van A naar B kunt. Samenwerken aan een veilig, leefbaar en bereikbaar Nederland. Dat is Rijkswaterstaat.’

In het Ondernemingsplan 2015 is dit uitgewerkt in: Rijkswaterstaat werkt concreet aan:

- Droge Voeten
- Voldoende en Schoon Water
- Vlot en Veilig Verkeer over Weg en Water
- Betrouwbare en Bruikbare Informatie.

De maatschappelijke opdracht van Rijkswaterstaat vertaalt zich naar drie kernactiviteiten:

• RWS is publieksgerichte netwerkmanager.

RWS kent zijn netwerken goed en beheert deze kostenbewust en duurzaam (assetmanagement). RWS werkt samen met andere beheerders aan het op innovatieve wijze benutten van de netwerken en daardoor aan de verbetering van mobiliteit en bereikbaarheid over weg en water.

• RWS is toonaangevende projectmanager.

Als projectmanager van complexe infrastructurele projecten schakelt RWS de markt optimaal in. RWS zet expertise en ervaring met prestatiecontracten en andere innovatieve contractvormen, zoals DBFM, in voor de realisatie van aanleg en onderhoudsprojecten. RWS deelt deze expertise met andere beheerders en draagt zo bij aan de professionalisering van infrastructuurprojecten in Nederland.

- **RWS is landelijk opererende, slagvaardige crisismanager.**

Crisismanagement ligt in het verlengde van de RWS-taken op het gebied van hoogwaterbescherming en de veiligheid van wegen en vaarwegen. De samenleving stelt steeds hogere eisen aan goede crisisbeheersing. RWS geeft daarom veel aandacht aan het opleiden, trainen en oefenen van medewerkers.

RWS functioneert zichtbaar voor de omgeving als één landelijke organisatie en werkt doelmatig samen met en voor beheerders van andere infrastructurele netwerken.

Binnen de contouren van de missie van RWS heeft RWS ON de ambitie om het programma Self Supporting Rivier Systeem concreet te maken. Self Supporting Rivier Systeem 2021 (SSRS) levert een betaalbaar, betrouwbaar en duurzaam beheer van de rivieren. De ambitie is een realisatie van de taken tegen 40% minder kosten in het jaar 2021. Het bereiken van die ambitie draagt bij aan een robuust en toekomstvast rivierbeheer.

Het toepassen van het concept SSRS binnen de lopende beheercontracten levert inverdienmogelijkheden op door “building & maintaining with nature” en door het exploiteren van het potentieel van het riviersysteem. SSRS brengt innovatie in de productie en SSRS brengt de beheeropgaven en aanlegopgaven dicht bij elkaar. SSRS gaat er van uit dat Rijkswaterstaat samenwerkt met andere partijen en met deze partijen allianties sluit.

1.3 Vertegenwoordigers van de partij binnen de samenwerking?

Voor de Biomassa Alliantie heeft Rijkswaterstaat de volgende vertegenwoordigers.

- Bestuurlijk: Joke Cuperus, HID Rijkswaterstaat Oost-Nederland
- Uitvoerend: Joyce Zuidam en Marja Hamilton, programmamanagers SSRS

2 Rijkswaterstaats bijdrage

Hoe Rijkswaterstaat haar bijdrage aan de Biomassa Alliantie ziet, is beschreven in de volgende paragrafen.

2.1 Onze kracht

Rijkswaterstaat is sterk in:

- Kennis over hoofwatersystemen, hoofdvaarwegen en hoofdwegen.
- Bestuurlijke invloed op haar areaal met bijbehorend groot fysiek en bestuurlijk netwerk.
- Uitvoering geven aan en implementeren van wet- en regelgeving en opstellen van normatieve kaders Waterwet.
- Prestatiecontracten en innovatieve contractvormen voor grote en/of complexe projecten.

2.2 Onze inzet

Rijkswaterstaat levert de volgende bijdrage aan de Biomassa Alliantie:

- Binnen het Prestatiecontract IJsseldelta-Twentekanalen (2014 - 2019) is een Leerruimte gemaakt waarbinnen de opdrachtnemer met innovatievoorstellen moet komen voor o.a. biomassa. De opdrachtnemer zal ook, via RWS, deelnemen aan de Biomassa Alliantie. De biomassa van het Prestatiecontract kan dan onderdeel gaan uitmaken van een of meer samenwerkingsprojecten binnen de Biomassa Alliantie.
- Areaalkapitaalscan, o.a. voor het thema biomassa, wordt opgesteld door Deltares. Dit instrument benoemt de kansen en kritieke paden binnen de keten van biomassa. Het moet een instrument zijn om verdienmodellen te herkennen, businesscases op te kunnen stellen zodanig dat de verwachtingen kwalitatief en kwantitatief beschreven kunnen worden. Dit instrument wordt in ieder geval ingezet in de Leerruimte.
- Vanuit het project SSRS wordt inzet geleverd om businesscases te koppelen aan de productie van de opdrachtnemers van Rijkswaterstaat.
- Systeemkennis van hoofwatersystemen inbrengen waar nodig, bijvoorbeeld bodempeilingen.
- Aanspreken en benutten Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

2.3 De kennisdomeinen

Rijkswaterstaat heeft de volgende kennisdomeinen:

- Kennis van het (beheer van het) riviersysteem
- Kennis van wet en regelgeving
- Landelijk opdrachtgever

2.4 Onze rol

Binnen de samenwerking van de Biomassa Alliantie vervult Rijkswaterstaat voorlopig de rol van initiator. Concreet betekent dit:

- Aanjaagfunctie bij het opstarten
- Verbindingen leggen met bestaande en nieuwe partijen
- Schakel vormen tussen kennisinstituten en de concrete businesscases.

Rijkswaterstaat werkt voor de eigen biomassa aan concrete businesscases die in aparte contracten kunnen worden vastgelegd.

Op termijn bekijkt Rijkswaterstaat welke rol ze in de toekomst zal kiezen.

2.5 Onze belangen

De volgende belangen spelen voor Rijkswaterstaat:

- Waterveiligheid
- Waterkwaliteit
- Waterkwantiteit
- Scheepvaart
- Duurzame leefomgeving

2.6 Andere projecten

De volgende projecten hebben een relatie met de Biomassa Alliantie.

Lopende RWS projecten:

- SSRS 2021,
- Prestatiecontract IJsseldelta Twentekanalén,
- RWS Partner,
- RWS Energie programma,
- Tijdelijk Anders Bestemmen
- Veranderopgave Vastgoed

Externe projecten:

- DELaND
- Waalweelde
- Stroomlijn

Natuurderij Keizersrande



1 De natuurderij

1.1 Duurzaam verbond

De Natuurderij Keizerersrande is een duurzaam verbond van natuur en landbouw in de uiterwaarden. In de prachtige uiterwaarden van de IJssel ten noorden van Deventer wordt door Stichting IJssellandschap dit unieke en innovatieve project ontwikkeld. Het doel van dit project is om natuur, landbouw, ecologie, economie en recreatie weer met elkaar te verenigen. In Nederland worden deze belangen vaak alleen nog als strijdig gezien.

De boerin op dit veelzijdige bedrijf is Annette Harberink.

Zie voor meer informatie over de natuurderij:

<http://www.ijssellandschap.nl/index.php/natuurderij-keuzersrande>

1.2 Motivatie

De drijfveer achter het ontwikkelen van de natuurderij is de ideale behoefte om fatsoenlijk om te gaan met grondstoffen in de grondstoffenbalans.

1.3 Partner in de Biomassa Alliantie

De Natuurderij Keizersrande participeert als partner in de Biomassa Alliantie op drie manieren:

- Produceren en tijdelijk opslaan van biomassa in de vorm van maaisel.
- Kennis delen over opwaarderen van biomassa.
- Zichtbaarheid geven aan de (partners van) Biomassa Alliantie.

2 De intentie

2.1 Produceren en opslaan maaisel

De natuurderij biedt de partners van de Biomassa Alliantie:

- Inbrengen van biomassa in de keten van de Biomassa Alliantie in de vorm van maaisel. Op jaarbasis is dit ongeveer 720 m³.
- Het tijdelijk opslaan van biomassa. Het volume van maaisel dat de natuurderij tijdelijk op kan slaan is 360 m³ maaisel.
- Het vercomposten van laagwaardig biomassa (2000 m³).

2.2 Kennis delen

De natuurderij deelt kennis met de partners van de Biomassa Alliantie over:

- Het produceren van hoogwaardig organisch materiaal.
- Het grasbeheer met kuilen, van hoog- en middelwaardige biomassa. Onder andere over het omgaan met zand in maaisel door bijvoorbeeld molshopen; en het goed conserveren, luchtdicht maken en goed aanrijden van de kuilen.
- Het maken van kuilen voor de kartonindustrie.
- Het toepassen van schaalvergroting van de bovenstaande technieken.

Naast de bovenstaande adviezen kan de natuurderij ook advies op maat leveren. Specifiek advieswerk gebeurt op basis van het uurtarief van € 65 exclusief btw. Verder staat de natuurderij open voor ondersteuning bij onderzoek naar, innovatie of ontwikkeling van (nieuwe) technieken bij het opwaarderen van biomassa.

2.3 Positieve zichtbaarheid in de regio

De natuurderij biedt de partners van de Biomassa Alliantie:

- Zichtbaarheid in het areaal. De natuurderij ligt midden in het natuur-landschap, in het areaal van Rijkswaterstaat en de waterschappen.
- Een zaal voor promotie en educatie op een mooie locatie op het erf.
- Educatie en voorlichting geven aan en begeleiden van excursies voor relaties over landschap en beheer. Als onderwerp bijvoorbeeld hoe laagwaardige biomassa hoogwaardig kunnen krijgen.
- Advies over omgang met stakeholders (agrariërs, omwonenden, afvalverwerkers, ondernemers, etc.) en over promotie van de terreinbeheerders bij de stakeholders.
- Advies over stakeholders in de regio voor beheer. De gehele grondstofketen is op de natuurderij in praktijk gebracht. Met rondleiding van een half uur over het terrein is de grondstofketen te zien. Hier volgt een schema van het grondstofketen.

Schematische weergave van de grondstofketen

Met bovenstaande punten biedt de natuurderij de van de Biomassa Alliantie een de gelegenheid om op een professionele manier ons verhaal te vertellen aan onze relaties. De praktijk wordt niet alleen gezien, maar ook ervaren en daardoor beter begrepen. Op deze manier tonen we onze maatschappelijke betrokkenheid; in het veld en op een concrete en praktische manier. Daarnaast zal de acceptatie van agrariërs hoger zijn, omdat de interactie op een boerderij plaatsvindt. Zij hebben de gelegenheid om vragen te stellen aan een collega uit de praktijk.

2.4 Wensen van de natuurderij

De Natuurderij Keizersrande verlangt van de partners in de alliantie het volgende:

- Kosteloos transport van biomassa van en naar de natuurderij.
- Hulp om het beleid van de chemische status van mest (chemisch afval) te veranderen of te beïnvloeden.

Biomassa in cijfers...

- Een hectare schraal grasland levert 3 tot 4 ton hoogwaardig biomassa op.
- Maaien, persen en halen van biomassa kost € 150 per hectare.
- Biomassa laten verwijderen kost € 15 per ton.
- Hoogwaardige biomassa levert € 250 per ton op.
- Karton levert € 10 per ton op.
- Het conserveren van middelwaardige biomassa naar hoogwaardige kost circa 175 euro per ton.

3 Vertegenwoordiging

De Natuurderij Keizersrande wordt vertegenwoordigd door Annette Harberink. Zij heeft als ondernemster van Natuurderij Keizersrande met de Stichting IJssellandschap een zakelijke overeenkomst waarin naast de pacht ook de verdeling van subsidies en beheervergoedingen zijn geregeld. Uiteindelijk zal zij inkomen verkrijgen uit de opbrengst van haar agrarische productie.

Contactgegevens

Keizersrande
Ijsseldijk 35
7431 RE Diepenveen
Kvk nr. 02099081

4 Begrippenlijst

Maaisel • Gras en rietachtige planten.

Laagwaardige biomassa • Biomassa ongeschikt voor kartonproductie.

Middelwaardige biomassa • Biomassa goed geconserveerd en vrij van zand, geschikt voor kartonproductie.

Hoogwaardige biomassa • Biomassa dat geschikt is voor vee, bijvoorbeeld dijkhooi. Het is vrij van onkruid zoals Jacobskruiskruid.



1. Identiteit van partner 8 Alterra en Food & Biobased Research("FBR")

- Alterra en FBR zijn onderzoeksinstituten binnen de rechtspersoon Stichting DLO, en zijn een onderdeel van Wageningen UR (University & Research centre).
- www.wageningenur.nl/nl/Expertises-Dienstverlening/Onderzoeksinstituten/Alterra.htm
- www.wageningenur.nl/nl/Expertises-Dienstverlening/Onderzoeksinstituten/food-biobased-research.htm
- FBR heeft jarenlange ervaring met onderzoek en projecten op het gebied van verschillende biomassaketens. Wij kijken niet alleen vanuit de aanbodzijde van biomassa en de mogelijke technologieën, maar juist ook vanuit de marktvraag naar biobased producten. FBR is onderdeel van de Agrotechnology & Food Sciences Group van Wageningen UR.
- Alterra draagt door deskundig en onafhankelijk onderzoek bij aan het realiseren van een kwalitatief hoogwaardige en duurzame groene leefomgeving. Alterra is onderdeel van de Environmental Sciences Group van Wageningen UR.

2. Organisatiedoelstellingen

- Het genereren van kennis op het gebied van biomassavalorisatie in de breedste zin van het woord, waarbij de gehele keten wordt bestudeerd (biomassa, logistiek, conversie, markt, etc.).
- Het generen naar kennis op vlak landgebruik in de breedste zin van het woord. Bijvoorbeeld mogelijke productie van biomassa in bos, natuur en stedelijk groen, de relatie tussen bodem en biomassa-productie, effecten van biomassabenuutting op biodiversiteit, duurzaamheid van biomassaketens, relatie landgebruik en de wateropgaven (waterkwantiteit en -kwaliteit).

3. Onze kracht

- Multidisciplinair wetenschappelijk onderzoek uitvoeren.
- Het leveren van nieuwe inzichten en oplossingen voor diverse maatschappelijk relevante vraagstukken.
- Het bijeenbrengen van partijen met uiteenlopende belangen om samen te komen tot gedragen oplossingen.
- De technisch-economische haalbaarheid van business cases bepalen.
- Wageningen UR is het een van de grootste kenniscentra op het vlak van groene wetenschappen in Europa. In die hoedanigheid is Wageningen UR aangesloten op het Europese kennisnetwerk van onderzoeksinstituten en betrokken bij dit onderwerp in en buiten Europa.

4. Onze inzet

- Alterra en FBR kunnen onder voorwaarden bestaande kennis inbrengen en nieuwe kennis genereren door de uitvoering van onderzoeksprojecten.

- De kennis betreft o.a.: biomassabeschikbaarheid, ruimtelijke aspecten, biomassakaracteristieken, verbouwstechnologie, opslag, logistiek, biomassaconversietechnologie, biobased producten zoals biobrandstoffen, bioplastics, biomaterialen en biochemicalïen, duurzaamheidsaspecten van de keten, mogelijkheden van integraal landgebruik, relatie biomassa en bodem, relatie biomassa en biodiversiteit.

5. De kennisdomeinen

- Verschillende aspecten van de biobasedeconomy.
- Verschillende aspecten van de groene ruimte (environmentalsciences).

6. Onze rol

- Alterra en FBR willengraag als kennispartner deelnemen aan projecten.
- Alterra en FBR zien voor zichzelf de rol van innovator en kennisleverancier binnen de samenwerking.

7. Onze vraag

- Onderzoeksvragen van de andere partners rond biomassaketens voor de biobasedeconomy.
- Praktijkkennis en data over biomassabeschikbaarheid, logistiek, verbouwingen, etc.

8. Onze belangen

- Alterra en FBR zijn onafhankelijke onderzoeksinstituten die de belangen van de andere partners respecteren.
- Het belang is contract research uit te voeren voor opdrachtgevers.
- Het belang is samen kennis te ontwikkelen voor de IJsselvallei en de bv Nederland.

9. Onze belangen bij het beheer

- Wageningen UR beheert slechts enkele kleine locaties (de campus en enkele onderzoeksfaciliteiten). Deze liggen buiten de IJsselvallei en bovendien is de biomassaproductie door het intensieve gebruik van de campus relatief gering.

10. Onze mogelijke relatie met andere projecten en partners

- Alle andere partijen kunnen zowel opdrachtgever als partner zijn in onderzoeksprojecten waarbij Alterra en FBR het onderzoek uitvoeren.
- Alterra en FBR kunnen in voorkomend geval andere onderdelen binnen Wageningen UR betrekken bij onderzoeksvragen.
- Indien uit de samenwerking grotere onderzoeks- en kennisvragen voortkomen die ook voor andere delen van het land of continent van belang zijn, kunnen Alterra en FBR een rol spelen bij het betrekken van landelijke of Europese actoren voor het uitzetten van deze vragen op een ander niveau en het vinden van landelijke of Europese co-financiers. Van dit laatste mag alleen succes verwacht worden als deze vragen ook voortkomen uit landelijke of Europese onderzoeksagenda's.

11. Toegevoegde waarde van de samenwerking

- Door de samenwerking van de verschillende partijen in de Biomassa Alliantie kan een integrale aanpak worden bereikt van de valorisatie van biomassa-reststromen uit het rivierengebied.
- Door de inbreng van Alterra en FBR is de IJsselregio aangesloten op de laatste stand van zaken van kennis en onderzoek.

12. Vertegenwoordiger(s) van de partner binnen de samenwerking

- Bestuurlijk: Ir. C.T. Slingerland (directeur Alterra) en Prof.dr. R.J. Bino (algemeen directeur FBR) of hun eventuele plaatsvervangers.
- Inhoudelijk: Ir. J.H. Spijker (Arterra) en Dr.Ir. E. Annevelink (FBR.)

1. Wat is de identiteit van de partij?

Institute for Science, Innovation and Society (ISIS), Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, Radboud Universiteit Nijmegen

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen? (ambitie, willen)

ISIS: "Our mission is to analyze, assess and improve the complex interactions between science and society through engaged scholarship, combining interactive research and academic teaching with interventions in the public and policy arena." The main topics of ISIS are: Water & Society, Life Sciences & Society, Nature & Society.

3. Waar is de partij sterk in? (kunnen)

- Kennis verzamelen, organiseren en delen
- Samen brengen van wetenschappelijke kennis en maatschappelijke doelstellingen
- Verbinden van natuurwetenschappelijk en sociaalwetenschappelijk onderzoek en toepassing in duurzame gebiedsontwikkeling

4. Wat heeft de partij in te brengen? (biomassa, kennis, inzet, geld etc.)

ISIS ontwikkelt kennis, die zal bijdragen aan het verkennen van mogelijke biomassa benutting en de uitvoering van samenwerkingsovereenkomsten. Denk aan kennis over: publiek-private samenwerking rond 'ecosysteem-diensten' zoals biomassa, de faciliterende/relatieve rol van de overheid in deze samenwerkingen, organisatievormen voor duurzame benutting van biomassa, duurzaam uiterwaardenbeheer, innovatiekansen versus de 'kracht' van de huidige praktijk, analytisch kader voor de sociaal-fysieke waardering van biomassa, etc.

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

- Kennismakelaar voor inzet van Beta en Gamma wetenschappen i.r.t. 'ecosysteemdiensten' zoals biomassa en productie en verwerking daar van.
- De faciliterende/relatieve rol van de overheid betreffende projecten rondom het benutten van biomassa
- Organisatievormen voor duurzame benutting van biomassa
- Plan- en besluitvorming en stakeholder participatie
- De rol van verschillende partijen (overheid, ondernemingen & onderzoeksinstituten) in initiatieven voor duurzame benutting van biomassa

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking? (willen)

ISIS wil regelmatig kennis inbrengen uit gerelateerde onderzoeksprojecten (DELaND, URD, etc), om deze kennis te delen, te 'toetsen' en aan te scherpen. Hierdoor ontstaat er een verbinding SSRS en onderzoeksprogramma's zoals DELaND en URD waarbij kennis en ervaringen delen een

centrale rol speelt. Tevens wil ISIS de samenwerking en hieruit voortkomende business cases gebruiken als casestudies (zie ook 'wat heeft de partij nodig'). Lessen en reflectie zullen we uiteraard delen. Deze inzichten kunnen bijdragen aan het behalen van de doelstellingen van de samenwerking.

7. Wat heeft de partij nodig? (afhankelijkheid)

ISIS heeft de vrijheid nodig om te kunnen publiceren over de ontwikkelingen en uitkomsten van de samenwerking, in wetenschappelijke- en vaktijdschriften (uiteraard op verantwoorde en zonodig anonieme wijze). Afhankelijk van de onderzoeksmethoden, kan het voor bepaalde onderzoeksactiviteiten nodig zijn om observerend en 'onbekend' (in plaats van participierend en openlijk als evaluator) deel te nemen aan bijeenkomsten. ISIS wil de business cases die voortkomen uit het samenwerkingsverband als casestudies voor wetenschappelijk onderzoek gebruiken. Verder wil ISIS de gerealiseerde samenwerkingsverbanden en business cases binnen SSRS als deelresultaten in de DELaND rapportages gebruiken.

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij? (ambitie, urgentie, moeten)

ISIS moet de doelstellingen van lopende onderzoeksprogramma's zoals DELaND en URD bereiken.

- Hiervoor wil ISIS een bijdrage leveren aan het tot stand komen van samenwerkingsverbanden tussen publieke en private partijen in decentrale energielandschappen binnen het SSRS programma / de Biomassa Alliantie.
- SSRS levert daardoor ook een bijdrage om de doelstelling van DELaND te bereiken (zie ook projectvoorstel DELaND).

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer? (afhankelijkheid)

Nvt

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

- Programma Decentrale energielandschappen Nederland-Duitsland (DeLAND), onderdeel van het majeure InterregIVa "Groen Gas/Grünes Gas" project
- NWO programma 'Urban Regions in the Delta' (URD), onderdeel Delta Oost.

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij bij deze samenwerking?

- Het clusteren van kennis en ervaring rondom een duurzame benutting van biomassa

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Hoofdvertegenwoordiger: Prof dr Toine Smits.

Andere vertegenwoordigers:

- Prof dr Hub Zwart
- Dr Arjan van Rooij

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

- Inbrengen van kennis zoals genoemd onder 4. en 5.
- Bijdragen aan het tot stand komen van business cases
- Reflecteren op het samenwerkingsverband en eventueel hieruit voortkomende business cases zoals genoemd onder 6.

Datum: 30-10-2013

Prof dr A.J.M. Smits

Dir. Institute for Science Innovation & Society (ISIS)

Radboud Universiteit

Nijmegen

Unie van Bosgroepen



Unie van **Bosgroepen**

Wat is de identiteit van de partij?

De Bosgroepen zijn coöperatieve verenigingen van eigenaren van bos- en natuurterreinen. De bosgroepen hebben dus zelf geen terreinen in eigendom. Er zijn drie regionale Bosgroepen:

- Bosgroep Noord-Oost Nederland
- Bosgroep Midden Nederland
- Bosgroep Zuid Nederland

De Bosgroepen houden zich in opdracht van leden bezig met bos- en natuurbeheer, ecologisch advies en subsidieaanvragen voor onze leden. Daarnaast voeren zij projecten uit op het gebied van natuurherstel- en ontwikkeling, cultuurhistorie, recreatie, etc. Hierbij werken zij op landschapsschaal en proberen zij alle functies van bos en natuur met elkaar te verbinden. Zij hebben expertise in huis op het gebied van ecologie, eco-hydrologie, exploitatie van bos- en natuurterreinen, landschap, cultuurhistorie en communicatie. Zij staan voor kwaliteit, betrouwbaarheid en klantvriendelijkheid en werken samen met een groot aantal verschillende partners en adviesbureaus.

De Unie van Bosgroepen is de koepelorganisatie van de 3 Bosgroepen. De Unie is SNL-gecertificeerd, bundelt subsidieaanvragen en is o.a. spreekbuis naar de rijksoverheid en het Bosschap. De Unie coördineert tevens projecten die de Bosgroepen gezamenlijk uitvoeren, zoals automatisering, richtlijnen voor beheerplanning, FSC-certificering, monitoring en kwaliteitsverbetering.

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen?

Samenwerking maakt sterk. Daarom hebben boseigenaren tussen 1975 en 1995 overal in Nederland regionale Bosgroepen opgericht. Onder de leden bevinden zich particulieren, natuurbeschermingsorganisaties en overheden, zoals gemeenten. Het doel van de Bosgroepen is het ondersteunen van de leden bij het beheer van hun bos en natuurterrein zoals heide, vennen, duinen en stuifzand. De Bosgroepen zijn coöperaties en hebben samen zo'n 1200 leden, met in totaal meer dan 400.000 ha bos- en natuur. Daarmee zijn de Bosgroepen een belangrijke en deskundige organisatie in bos- en natuurbeheer in Nederland. De Bosgroepen hebben geen winstoogmerk. De regionale Bosgroepen kennen elk een eigen identiteit maar functioneren landelijk via de Unie als één organisatie en werkt samen met andere partijen in verschillende netwerken en platforms.

Voor de leden van de Bosgroepen bieden de bezuinigingen op natuur zowel bedreigingen als kansen. Kansen zijn dat er meer aandacht zal komen voor de economie van het bos- en natuurbeheer. Al decennia lang is bekend dat de houtoogstpotenties niet volledig worden benut. Door meer hout te oogsten kan de subsidiekorting deels worden gecompenseerd. Ook is al lang bekend dat de meeste bosbezittingen te klein zijn om te kunnen renderen. Door vergaande samenwerking kunnen

schaalvoordelen worden bereikt. Doordat de regeldruk wordt verminderd ontstaat er naar verwachting meer ondernemersruimte voor eigenaren van bos- en natuurterreinen. Maar ook zonder die geforceerde kansen werken de Bosgroepen aan meer contact met en tussen leden, aan een meer gebiedsgerichte samenwerking en aan nieuwe verdienmodellen voor bos- en natuurbeheer.

3. Waar is de partij sterk in?

- Kennis van bos- en natuurbeheer en van de exploitatie van terreinen
- Heeft inhoudelijke invloed op het areaal van haar leden en een groot fysiek ledennetwerk
- Uitvoering geven aan prestaties op het gebied van functieverandering, inrichting en beheer
- Prestatiecontracten met provincies en samenwerkingsvormen voor gebiedsprojecten
- Kennis en ervaring met het verwerken van hout en houtige biomassa uit exploitaties
- Formuleren van randvoorwaarden en technische eisen aan de productie van biomassa en de logistiek van verwerking en toepassing

4. Wat heeft de partij te brengen?

- De bosgroepen hebben een hecht ledennetwerk met eigendommen. Ondanks dat we zelf geen zeggenschap hebben over sortimenten hout of biomassa, kunnen we wel zorgen dat biomassa via onze contacten en invloeden op de markt komt
- In de werkomschrijvingen van de exploitatie- en onderhoudswerkzaamheden die in opdracht uitgevoerd worden binnen de werkplannen en uitvoeringsovereenkomsten van leden, kan aangegeven worden dat een bepaald % van de biomassa ter beschikking wordt gesteld
- Actief uitdragen van deze intentie bij leden en stimuleren van participatie door leden
- Stimuleren van gesloten biomassaketens in energieprojecten bij leden zelf
- Bijeen brengen van leden in gebiedsprojecten en concrete business cases
- Kennis en ervaring t.b.v. reëel contracteerbare biomassa (er wordt teveel dubbel gerekend)
- Mogelijkheden om zelf of in naam van leden in business cases te participeren
- Kennis van de hout- en biomassamarkt
- Ervaring op het gebied van planning, voorbereiding, aanbesteding, directievoering en toezicht van (bos)exploitatie en -beheer waarbij biomassa vrijkomt
- Kennis en ervaring met het werken met de Gedragscodes Bosbeheer en Natuurbeheer
- Aanspreken en benutten lokale en regionale expertise van de regiobeheerders

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

- Kennis van (netwerk van) eigendom en beheer van bos- en natuur
- Kennis van wet en regelgeving
- Kennis van hout- en biomassastromen
- Inhoudelijke kennis m.b.t. de oogst en verwerking van hout en biomassa
- Kennis van de markt van aannemers, ingenieurs- en adviesbureaus en kennisinstellingen
- Kennis van het overheidsnetwerk rond bos, natuur en landschap
- Verzorgen van voorlichting aan en delen van kennis met het ledennetwerk
- Kennis van subsidies en subsidievoorwaarden
- Kennis van certificeringstrajecten voor bos en hout
- Verzorgen van gebundelde aanvragen voor functieverandering, inrichting, kwaliteitsverbetering, beheer en monitoring van natuur (incl. N2000 en EHS)

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

- Onafhankelijke bewaking van de ecologische kwaliteit van de terreinen waaruit biomassa geoogst wordt en van de kwaliteit van het beheer dat daarvoor nodig is
- Ontsluiting en activering van het ledennetwerk
- Verkrijging van betaald werk waarbij biomassa vrijkomt en kan worden aangewend
- Bewaken van basale principes van cascadering en van verantwoord bos- en natuurbeheer
- De hele reeks van initiatief en voorbereiding via uitvoering tot evaluatie van projecten
- Bestaande samenwerkingsvormen en netwerken, verbindingen met (nieuwe) partijen

7. Wat heeft de partij nodig?

- Concrete Vraag naar locaties voor toepassingen van biomassa
- Gerichte grotere opdrachten en opdrachtgevers (anders dan van leden) voor regionaal en lokaal werk waarbij biomassa vrijkomt en regionaal kan worden aangewend
- Financiers van (gebieds-)projecten en weten welke voorwaarden daarbij een rol spelen
- Partijen voor de schakeling tussen (toepassings-)vraag en (biomassa-) aanbod

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

Maatschappelijk draagvlak voor bos- en natuurbeheer is een overkoepelend belang. Voorop staat de zorg voor een duurzaam en robuust systeem. In het dagelijkse beheer wordt prioriteit gegeven aan de basisfuncties: robuuste en biodiverse natuur, functioneel bos en een mooi en bruikbaar landschap. Behoud en ontwikkeling van de kwaliteiten

van bos, natuur en landschap is de eerste prioriteit. Een financieel gezonde exploitatie van de terreinen, ongeacht de eigendom, is een directe tweede. Het waar nodig werken op landschapsschaal (en dus eigendoms-overstijgend) is een afgeleide derde.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

- Biodiversiteit en kwaliteit van de terreinen
- Houtproductie en cascadering (zo hoogwaardig mogelijke inzet van het sortiment)
- Recreatief gebruik
- Maatschappelijk draagvlak
- Bestuurlijk draagvlak
- Actieve participatie van doelgroepen
- Financieel gezond beheer

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Verhoging hutoogst uit bossen en landschappelijke beplantingen

Behoud en verdere ontwikkeling van vakkennis op het gebied van bosexploitatie

Contractvorming (prestatie, lumpsum) met provincies

Lopende orderportefeuille m.b.t. bosbeheer en omvorming van bos naar andere natuur

Bijdragen in het kader van programma's en projecten m.b.t. cultuur en erfgoed

Lopende initiatieven m.b.t. de toepassing van biomassa voor energieopwekking

Op regionale schaal een relatie leggen met de SNL-beheertypen, met de toepassing van de daarbij behorende beheercycli, vastlegging in beheer-software, tijdige en planmatige uitvoering van de juiste maatregelen en de vrijgekomen productie uiteindelijk omzetten naar biomassastromen

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij binnen de samenwerking?

- Bundelen van het bestaande aanbod aan biomassa en vergroten ervan
- Afstemmen van aanbod op de vraag (logistiek, kwaliteit, tijdstip, aanbestedingsvorm)
- Benutten van kansen voor regionale (samenwerkings-)projecten
- Grotere biomassastromen helpen de biobased economy vooruit (apart gaan we te langzaam)

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Bestuurlijk: Ben Huisman, directeur Unie van Bosgroepen

Ambtelijk: Leon Ruesen (Bosgroep Midden Nederland, namens de Unie van Bosgroepen)

Inhoudelijk: Gerard Koopmans (Bosgroep Midden Nederland)

Martijn Jansen (Bosgroep Noordoost Nederland)

Robert van Eerden (Bosgroep Zuid Nederland)

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

Bosgroepen dragen de LOI uit bij hun leden.

Bosgroepen stimuleren leden tot participatie.

Bosgroepen werken in opdracht aan concrete businesscases

t.b.v. contractvorming.

Potentiele samenwerkings- en contractpartner in businesscases en energieorganisaties.

NB:

Bosgroepen kunnen en willen op dit moment (nog) niet zelfstandig participeren in de feitelijke contractering van biomassa. Daarvoor is een leveringsplicht nodig plus een constante levering. Bovendien ontbreekt voldoende zicht en schaal op welke (omvormings-)projecten er komen. Participatie in contractering zou eventueel kunnen via een daartoe strekkend mandaat van (samenwerkende) leden. Op termijn en in overleg met de leden nader te bekijken of en welke rol de UvB en de afzonderlijke Bosgroepen hierin precies past.

Bijlage: Biomassavisie Bosgroepen

Bijlage: Biomassavisie Bosgroepen (01-11-2013)

Uitgangspunten

De leden van de Bosgroepen beschikken over houtige biomassa en zijn in principe bereid die aan de markt te leveren. Hout uit landschappelijke beplanting, onrendabele dunningen, omvormingen en top- en takhout komt als eerste in aanmerking, maar dat is niet op grote schaal voorradig of zeer duur in de exploitatie. Bosgroepleden zijn vooralsnog niet bereid om massaal opbrengst in te leveren voor duurzaamheid. Waarschijnlijk ook niet om opbrengsten te middelen met andere leden. Ze willen een goede prijs voor biomassa bovenop een goede prijs voor sortimenten.

Er zijn drie schaalniveaus van bioenergie-toepassingen:

1) Industriële verwerking in grote energiecentrales (stroom)

2) Regionale of lokale verwerking in kleine energiecentrales (warmte en stroom)

3) Lokale verwerking in houtgestookte verwarmingsketels (warmte)

N.B. Warmte kan maar over korte afstand worden getransporteerd (<1 km?)

1) Industriële verwerking

Er zijn grote afnemers die contracten met ons willen afsluiten voor tienduizenden tonnen per jaar. Levering loopt via handelaren.

Via de werkgroep biomassa van het Bosschap wordt getrokken aan samenwerking tussen terreinbeheerders op het gebied van levering biomassa.

Knelpunten:

De opbrengst van energiehout is nog te laag, vezel brengt meer op. Biomassa leent zich niet voor verkoop op stam. Afnemers zijn alleen geïnteresseerd in biomassa, niet in de rest. Bij verkoop op stam gaat energiehout ten koste van vezelhout. Aftoppen bij grotere diameter is voor de verkoper ongunstig. Apart verkopen (sortiment eerst, restant + top en takken als biomassa) is praktisch niet haalbaar. Wel wanneer de waarde op stam van energiehout hoger wordt dan die voor vezelhout.

Kansen:

Als duidelijk is dat het energiehout niet ten koste gaat van sortiment én voor energiehout een positieve prijs wordt betaald, dan zijn er mogelijkheden. Na uitvoering reguliere oogst van sortimentshout kan een afnemer bijvoorbeeld de resten bij elkaar sprokkelen, mits voor een positief saldo.

2) Regionale/lokale verwerking

Er lopen veel pilotprojecten op dit schaalniveau waarbij de Bosgroepen direct of indirect betrokken zijn. Vaak is een gemeente de trekker en hoofdleverancier van biomassa. Daarnaast worden er consortia gevormd (al dan niet als rechtspersoon) waarin Bosgroepen zouden kunnen participeren.

Knelpunten:

Zelfde problematiek als 1, maar in mindere mate, dus betere kansen. Kleinere hoeveelheden nodig, kleinere transportafstanden.

Kansen:

Als enkele grote partijen (bijv. TBO, gemeente of ANV) zich garant stellen voor de bulk van de levering, dan kunnen kleinere leden via de Bosgroep de rest leveren.

3) Lokale verwerking

Eigenaar beschikt zelf over grondstof. Vooral interessant voor warmtelevering. Interessant voor leden met grote eigen warmtevraag (of levering over korte afstand aan derden), bijvoorbeeld landgoed, recreatiepark, vakantiehuisjes, zwembad.

Knelpunten:

Vraagt aanzienlijke investering met lange terugverdientijd (9 jaar). Verwachting dat milieunormen* worden opgeschroefd: extra investering nodig of initiële investering veel hoger.

*: Deze bedreiging is voorlopig formeel afgewend.

Kansen:

Als de milieueisen gelijk blijven, er zekerheid is over de levensduur van de ketel en er faciliteiten zijn voor de investering (bijv. krediet), dan direct te realiseren.

Conclusie:

Niveau 1 biedt weinig perspectief en niveau 3 regelt zichzelf.

De Bosgroepen richten zich dus voorlopig op niveau 2: regionale / lokale verwerking.

Zie verder:

Energiehout uit bossen (bijlage)

Bijlage Energiehout uit bossen

(bron: “De Bosgroep” nr 33, september 2011; actualisering 01112013)

De Bosgroepen krijgen steeds vaker de vraag wat de mogelijkheden zijn om bosproducten af te zetten als energiehout. De Bosgroepen volgen de ontwikkelingen op de voet. Zo zijn de Bosgroepen betrokken bij diverse pilot-studies voor lokale warmte-/ energieopwekking. Op die manier doen de Bosgroepen ervaring op met energiehout en kunnen ze de leden beter adviseren op dit gebied.

Hout dat in het Nederlandse bos wordt geoogst, vindt zijn weg naar de houtverwerkende sector, variërend van zagerijen tot spaanplaatfabrieken. Hierbij vindt geen tussenbewerking plaats. Als regel worden alleen die producten uit het bos geoogst, die een positief financieel resultaat opleveren. Voor de afzet van hout ten behoeve van energieopwekking moet het hout eerst een aantal bewerkingen ondergaan. Het moet worden verkleind, het zogenaamde chippen, en in een aantal gevallen zal ook moeten worden gewacht tot de bladmassa eraf is. Chippen is een kostbare maatregel, die in het bos wordt uitgevoerd. In de praktijk is het nettoresultaat van de levering van energiehout voor de boseigenaar dan ook negatief. Er is dus (nog) geen reden om de bedrijfsvoering hier op in te richten.

Binnen de gebruikelijke bedrijfsvoering komt er echter ook hout vrij dat niet geschikt is voor de houtverwerkende sector, maar wel voor energieopwekking. Het kan wenselijk zijn om dit hout af te voeren, zelfs wanneer dit geld kost. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Resthout uit dunningen: Het verzamelen van het bij “gewone” dunningen achterblijvende resthout, waarbij in de regel weinig massa vrijkomt, is een kostbare maatregel. Als er echter veel kroonhout van zware dimensies (bijv. beuk) vrijkomt, kan het wél rendabel zijn om dit hout af te voeren.

- Resthout van kapvlaktes: Bij het uitvoeren van kaalkap kan het wenselijk zijn zo veel mogelijk tak- en tophout te verwijderen, bijvoorbeeld ten gunste van natuurlijke verjonging. Dit kan door middel van klepelen, maar dat is een dure maatregel. Alternatief is het verzamelen en chippen van het resthout. De verkoop van de chips maakt deze methode op dit moment op z'n minst kostendekkend. Soms kan er zelfs een licht positief financieel resultaat worden gehaald. Aandachtspunt hierbij is het voorkomen van verontreiniging van de chips met zand/grond.

Actualisering anno 01112013:

- De meeste kansen voor biomassa liggen in de sfeer van laagwaardig resthout dat vrijkomt bij (onrendabel) beheer van landschapselementen (lanen, houtwallen, singels, hakhoutbosjes)

In alle gevallen geldt hierbij:

- het principe van cascadering: sortimenten zo hoogwaardig mogelijk inzetten. Dus: geen toepassing als biomassa voor energieopwekking als het als vezelhout kan worden gebruikt
- het principe van marktwerking: het product wordt verkocht aan de hoogste bieder. In de regel zit de verkoop van het product in de aanneemsom van de gehele exploitatie. Dat betekent dat het aan de aannemer is om te bepalen waar het hout naar toe gaat om een zo hoog mogelijke opbrengst en dus per saldo een zo laag mogelijk kostenniveau voor de eigenaar te bereiken
- het principe van verantwoord bos- en natuurbeheer: het middel biomassa mag nooit prevaleren boven het doel: de kwaliteit van het terreinbeheer

Ten slotte: biomassa = logistiek!

Want de marges bij biomassa zijn aanmerkelijk kleiner dan bij hout. Die marges kunnen groter worden als de leverancier van de biomassa direct participeert in de winst van de energieopwekking, bijvoorbeeld in de vorm van coöperaties. De ontwikkeling van dergelijke energie coöperaties lijkt weliswaar snel te gaan, maar de focus ligt vaak op energie uit wind en zon.

Deltares



1.1 Identiteit Deltares

Deltares is een onafhankelijk toegepast kennisinstituut op het gebied van water, ondergrond en infrastructuur. Wereldwijd werken we aan slimme innovaties, oplossingen en toepassingen voor mens, milieu en maatschappij. We richten ons voornamelijk op delta's, kustregio's en riviergebieden. Omdat het beheer van deze dichtbevolkte en kwetsbare gebieden complex is, werken we nauw samen met overheden, ondernemingen, kennisinstellingen en universiteiten in binnen- en buitenland. Ons motto is Enabling Delta Life. Als toegepast kennisinstituut is Deltares succesvol als haar kennis wordt verzilverd in en voor de samenleving. Deltares stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de kennis en de adviezen.

1.2 Missie Deltares

De missie van Deltares luidt: Het op topniveau ontwikkelen en toepasbaar maken van kennis op het gebied van water, ondergrond en infrastructuur voor mens, milieu en maatschappij.

Deltares is daarbij onafhankelijk, stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de kennis en de adviezen en werkt nauw samen met overheden, ondernemingen en kennisinstellingen in binnen- en buitenland.

Deltares biedt economische toegevoegde waarde en handelt niet alleen maatschappelijk verantwoord, maar is ook voortdurend op zoek naar maatschappelijke antwoorden. Hierbij benut Deltares zowel de eigen kennis, als die van anderen.

Deltares wil in 2015 tot de wereldtop behoren op haar vakgebied. Dit wil zij doen door het continueren en versterken van de kennisbasis. Bij Deltares is kennis de kern en daarom zijn de kennisdoelen leidend bij de keuzes die Deltares maakt. Alle opdrachten en projecten, of ze nu gefinancierd worden door de markt of uit gelden voor strategisch onderzoek, leveren een bijdrage aan het verstevigen van de kennispositie. Als toegepast kennisinstituut is Deltares succesvol als haar kennis wordt verzilverd in en voor de samenleving. Het motto van Deltares is Enabling Delta Life. De bedrijfsdoelstellingen van Rijkswaterstaat zijn opgenomen in het Ondernemingsplan 2015:

Voor de Biomassa Alliantie heeft Deltares de volgende vertegenwoordigers.

Bestuurlijk: Hans Vissers, Unitmanager Verkenningen en Beleidsanalyse
Uitvoerend: Rutger van der Brugge, Ronald Roosjen

2 Deltaresbijdrage

Hoe Deltares haar bijdrage aan de Biomassa Alliantie ziet, is beschreven in de volgende paragrafen.

2.1 Onze kracht

Deltares is sterk in:

- Ontwikkelen van kennis over hoofdwatersystemen, hoofdvaarwegen en hoofdwegen.
- Ontwikkelen kennis over water governance en ecosysteemdiensten
- Integreren van kennis en praktijk
- Innovatie- en transitie management.

2.2 Onze inzet

Deltares levert de volgende bijdrage aan de Biomassa Alliantie:

- Binnen de leerruimte van het Prestatiecontract IJsseldelta-Twente-kanalen (2014 - 2019) zal Deltares een adviserende rol vervullen.
- Deltares ontwikkelt de Areaalkapitaalscan om de kansen en kritieke paden binnen de keten van biomassa te identificeren. Dit instrument wordt ingezet in de leerruimte.
- Deltares is betrokken bij het ClimateKic project Floodplain Biomass waar het de kennis ontwikkelt op het gebied van hydrologische randvoorwaarden, keten opbouw en integratie in het beheer.
- Deltares levert inzet vanuit de projecten Self-supporting rivier systemen en het internationale Climate KIC project FloodplainBiomass.

2.3 De kennisdomeinen

Deltares heeft de volgende kennisdomeinen:

- Kennis van het (beheer van het) riviersysteem
- Kennis van innovatiemanagement
- Kennis van ecosysteemdiensten en duurzaamheid

2.4 Onze rol

Binnen de samenwerking van de Biomassa Alliantie vervult Deltares de rol van kennisontwikkelaar. Concreet betekent dit:

- Adviseren, meedenken over strategie
- Benodigde kennis beschikbaar maken
- Schakel tussen kennisinstellingen in binnen- en buitenland.

2.5 Onze belangen

De volgende belangen spelen voor Deltares:

- Kennis ontwikkelen en overdragen
- Onafhankelijkheid

2.6 Andere projecten

De volgende projecten hebben een relatie met de Biomassa Alliantie.

Lopende Deltaresprojecten:

- SSRS 2021
- Climate KIC Optimisation Biomass floodplain
- Gebiedsontwikkeling IJssel Vecht Delta
- Kansenmanagement

1. Wat is de identiteit van de Hogeschool VHL, domein Delta Areas and Resources Applied Research Centre?

Hogeschool VHL (VHL), gevestigd in Velp en Leeuwarden, is de grootste hogeschool in de sector Hoger Agrarisch Onderwijs. Gedurende een periode van meer dan honderd jaar heeft de hogeschool zich door fusies en verhuizingen ontwikkeld tot de huidige instelling. Vanuit de twee locaties verzorgt VHL reguliere hbo opleidingen, masteropleidingen, post-hbo-opleidingen en cursussen voor zowel regionale, nationale als internationale studenten. Als University of Applied Sciences voert de hogeschool daarnaast kwalitatief hoogwaardig praktijkgericht onderzoek uit, dat zowel het onderwijs als de positie als kennisinstelling versterkt.

Delta Areas and Resources (DAR) is één van de drie domeinen van VHL.

2. Wat zijn de organisatiedoelstellingen?

Onze missie

VHL is een University of Applied Sciences. VHL leidt hoogwaardige, ambitieuze en innovatieve professionals op die bijdragen aan een duurzame wereld.

Onze visie

Wat VHL wil bereiken is verankerd in de onderstaande acht punten, die gezamenlijk onze visie vormen:

1. VHL is de meest duurzame hogeschool van Nederland en laat dit zien in elke opleiding, in de inhoud van haar onderzoek en in haar bedrijfsvoering;
2. VHL kiest een duidelijk inhoudelijk profiel, dat het kader vormt voor alle strategische keuzes op het gebied van onderwijs en praktijkgericht onderzoek. Elke opleiding van Hogeschool VHL levert een bijdrage aan minimaal één van de speerpunten van het profiel, waarbij alle studenten leren multi- en interdisciplinair te werken;
3. VHL is gericht op regionale, nationale en internationale studenten;
4. Naast het reguliere onderwijs wil Hogeschool VHL in de vraag van het werkveld voor scholing voorzien;
5. VHL is een persoonlijke hogeschool en wil ruimte geven aan de individuele student voor het ontwikkelen van zijn talenten in een inspirerende omgeving;
6. VHL levert met onderzoek en kennisvalorisatie een bijdrage aan innovatieve en duurzame ontwikkelingen, in samenwerking met partners uit het werkveld;
7. VHL is een financieel solide en toekomstbestendige organisatie;
8. Hogeschool VHL maakt scherpe keuzes wat betreft de externe profilering om bovenstaande visie realiseren.

3. Waar is de partij sterk in?

Speerpunten van VHL zijn:

- Delta Areas and Resources
- Food and Dairy;
- Animals and Business.

Het domein Delta Areas and Resources (DAR) omvat de bachelor opleidingen Land- en Watermanagement, Tuin- en Landschapsinrichting, Bos- en Natuurbeheer, Kust- en Zee Management en Management van de Leefomgeving.

Het Applied Research Centre (ARC) van DAR krijgt uitwerking in de volgende onderzoeksthema's:

- Zoetwatersystemen;
- Kust- en zeemanagement;
- Duurzaam landgebruik en natuurbeheer;
- Dynamische metropolitane gebieden.

Sterke punten van VHL zijn:

- Het opleiden van hoogwaardige, ambitieuze en innovatieve professionals die bijdragen aan een duurzame wereld;
- Het verrichten van toepassingsgericht onderzoek;
- Kennis verzamelen, organiseren en delen;
- Samen brengen van kennis en maatschappelijke doelstellingen.

4. Wat heeft de partij in te brengen?

DAR ontwikkelt door het uitvoeren van toegepast onderzoek kennis, die zal bijdragen aan het verkennen van mogelijke biomassa benutting en de samenhang ervan met beheer- en ontwikkeling van riviersystemen. hierbij kan gedacht worden aan kennis over: groei van biomassa in relatie tot ecologische waarden, oogstbaarheid van biomassa, samenhang met geomorfologische processen in het riviersysteem, duurzaam uiterwaardenbeheer en hoogwaterbescherming

DAR biedt mogelijkheden voor inzet van studenten in verschillende onderdelen van het curriculum van bachelor-opleidingen, zoals minoren en afstudeeropdrachten.

5. Welke kennisdomeinen en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

De volgende taakvelden vertegenwoordigen de identiteit van VHL:

- modellering van riviersystemen/oppervlaktewatersystemen;
- geomorfologie, sedimentatie en erosie;
- uitvoeringstechnieken oogsten biomassa (maaien, kappen, etc.);
- droog- en nat grondverzet;
- modellering en opbouw van waterkeringen;
- duurzame inrichting.

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

DAR wil haar kennis en inzet van studenten inbrengen en relateren aan andere projecten zoals het Rivercare-project. Hierdoor ontstaat er verdere verbinding van Self Supporting River Systems met gerelateerde onderzoeksvraagstukken en/of probleemgebieden.

Tevens wil DAR de samenwerking en hieruit voortkomende business cases gebruiken als casestudies (zie ook 'wat heeft de partij nodig').

7. Wat heeft de partij nodig?

DAR heeft de vrijheid nodig om te kunnen publiceren over de ontwikkelingen en uitkomsten van de samenwerking, in de vorm van door studenten opgestelde rapportages en eventueel in wetenschappelijke- en vaktijdschriften.

DAR wil de business cases die voortkomen uit het samenwerkingsverband als casestudies voor onderwijs en onderzoek gebruiken.

DAR heeft inhoudelijke begeleiding nodig voor studenten die participeren in projecten. Daarnaast heeft DAR op specifieke sterk praktijk- en/of procesgerichte onderdelen behoefte aan gastcolleges en of excursies die kunnen worden verzorgd door overige partners in de alliantie.

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

Bijdragen aan ontwikkeling van nieuwe kennis waarmee onderwijsprogramma's een up-to-date relatie met de praktijk houden. Een belangrijke focus hierbij is duurzaamheid. En studenten daarmee een betere kans op een goede start van hun loopbaan verkrijgen?.

9. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Via het aan DAR verbonden lectoraat zijn realisaties mogelijk met verschillende projecten en onderzoeksprogramma's zoals: een vervolg op het Programma Decentrale energielandschappen Nederland-Duitsland (DeLAND), onderdeel van het majeure InterregIva "Groen Gas/Grünes Gas" project, RiverCare, European Future Levees (Interreg Va initiatief) en "Carbon Connects" (Interreg Vb initiatief).

10. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij bij deze samenwerking?

Het clusteren van kennis en ervaring rondom een duurzame benutting van biomassa.

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Hoofdvertegenwoordigers:

Drs. P.C.A. van Dongen, voorzitter college van bestuur

Drs. A.C. Keizer-Mastenbroek, Lid college van bestuur

Andere vertegenwoordigers:

Ir. J.W. Ankone, directeur domein Delta Areas and Resources

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

- Inbrengen van kennis zoals genoemd onder 4. en 5;
- Bijdragen aan het tot stand komen van business cases;
- Reflecteren op het samenwerkingsverband en eventueel hieruit voortkomende business cases zoals genoemd onder 6.

Waterschap Rijn en IJssel



1.1 Identiteit Waterschap Rijn en IJssel

Waterschap Rijn en IJssel beheert het water in het oosten van Gelderland, het zuidelijk deel van Overijssel en zuidoost Veluwe. Daarmee zorgen we ervoor dat we in onze omgeving veilig kunnen ondernemen, wonen en recreëren. Veilig, schoon, niet te droog en niet te nat. Dat doen we door het (grond)waterpeil te beheren, rioolwater te zuiveren en te zorgen voor schoon water in beken, sloten en rivieren.

1.2 Bedrijfsdoelstellingen Waterschap Rijn en IJssel

Waterschap Rijn en IJssel is een regionaal werkende overheid die staat voor een deskundige en betrouwbare uitvoering van zijn taken. Om doelen beter te kunnen bereiken of kosten te beheersen werken wij samen met medeoverheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Wij kennen elkaars doelen en belangen en wisselen we die in regelmatige dialogen uit. Kostenstijgingen beperken we ook door slimmer of duurzamer te werken, en door waar dit verantwoord is taken aan anderen over te laten. De uitvoering van de ene taak vergt een ander schaalniveau van samenwerken dan een andere taak, daarom werken wij multischalig. We tonen onze meerwaarde door onze kennis en ervaring als gebiedsbeheerder maximaal te benutten, zowel in de stroomgebieden als daarbuiten. Het waterschap zorgt voor:

- Hoogwaterveiligheid op niveau: een robuuste en kosteneffectieve bescherming van de regio tegen hoogwater.
- Helder regionaal waterbeheer: het regionale watersysteem wordt klimaatbestendig beheerd en onderhouden. In samenwerking met agrariërs, terreinbeheerders en gemeenten werken we aan maatregelen om de extremen op te vangen. Ook werken we samen aan een verbeterslag in de waterkwaliteit. Als gebiedsbeheerder hebben we nieuwe allianties met ondernemers en burgers en stimuleren we hen om van de stroomgebieden een verdienlandschap te maken: een gebied waar economisch gewin en waterbeheer hand in hand gaan.
- Stoffen winnen uit de waterketen: Zuiveren van afvalwater met oog op de volksgezondheid is de belangrijkste taak. Op basis van de modernste zuiveringstechnieken halen we schadelijke stoffen uit het water, voordat dit teruggaat in het milieu of verder wordt benut. Wij zoeken actief naar kansen om energie te winnen in het zuiveringsproces en in het regionale watersysteem. Stoffen in het afvalwater die geschikt zijn voor opwaardering en hergebruik halen we er zoveel mogelijk uit en deze worden opnieuw gebruikt.

1.3 Waar is het waterschap sterk in?

Waterschap Rijn en IJssel is een innovatieve en op samenwerking gerichte uitvoeringsorganisatie. Wij beschikken over kennis van het gebied en zijn sterk in de uitvoering van integrale projecten op het gebied van waterbeheer en de afvalwaterketen.

1.4 Wat heeft het waterschap te brengen?

Waterschap Rijn en IJssel brengt veel kennis en ervaring op het gebied van verwaarden van grondstoffen en onderhoud en beheer van het watersysteem. Ook beschikken we over een relevant netwerk bij ondernemers en kennisinstellingen. Berm- en slootmaaisel dat vrijkomt bij het onderhouden van watergangen en dijken wordt afhankelijk van de situatie ingebracht.

1.5 Welke kennis brengt het waterschap mee?

- Kennis van het (beheer van het) watersysteem, de waterkwaliteit en waterveiligheid.
- Kennis van wet en regelgeving.
- Kennis van afzet en bewerking van rest- en afvalstoffen.
- Ervaring met het opzetten van innovatieve pilots

1.6 Wat kan het waterschap betekenen binnen de samenwerking?

- Koppeling leggen met initiatieven van onze (regionale) partners.
- Inbrengen van onze kennis en ervaring.
- Indien mogelijk inbrengen van biomassa.
- Beschikbaar stellen van opslagplaatsen voor biomassa.

1.7 Wat heeft het waterschap nodig?

Als waterschap zijn wij opzoek naar de meest kosteneffectieve en duurzame wijze van onderhoud en beheer van het watersysteem. Biomassa krijgt daar een steeds belangrijkere rol in. We zijn daarom op zoek naar goede praktijkvoorbeelden, een relevant netwerk om ideeën tot projecten uit te kunnen werken en een platform om kennis te delen.

1.8 Welke belangen vertegenwoordigt het waterschap?

Waterschap Rijn en IJssel heeft een speciale verantwoordelijkheid voor het water. We hebben wettelijk vastgelegde taken die aangeven wat de maatschappij van ons verwacht.

Namelijk: bescherming tegen hoogwater, beheer en onderhoud van watergangen, vaarweg beheer en zuivering van het afvalwater. Op die manier houden we droge voeten en blijft het oppervlaktewater schoon. We beheren het regionale watersysteem op een manier die past bij het huidige gebruik van het water, de bodem en de ruimte in onze regio: Zuid-Veluwe, Oost-Gelderland en Zuid-Overijssel.

Het waterschap vertegenwoordigt de belangen van de burgers en ondernemers in ons beheergebied. Ons waterbeheer schept randvoorwaarden voor gebruikers van het water, maar ook mogelijkheden en meerwaarde.

1.9 Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

- Veiligheid.
- Waterkwantiteit
- Waterkwaliteit.
- Scheepvaart
- Landschap en Natuur
- Milieu

1.10 Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

- Met gemeente Oude IJsselstreek zijn plannen om samen biomassa te bewerken en af te zetten.
- Met marktpartijen eventueel berm- en slootmaaisel vergisten.
- Met een aantal organisaties in de Achterhoek wordt een initiatief onderzocht om met houtsnippers uit landschapselementen warmte te genereren bij grote afnemers.
- Afzet van maaisel naar de landbouw als bodemstructuurverbeteraar (binnen het project Vruchtbare Kringloop met o.a. ruim 250 veehouders in de Achterhoek en de Liemers worden deze toepassing met provincie Gelderland verkent en ervaringen mee opgedaan).

1.11 Welke toegevoegde waarde ziet het waterschap binnen de samenwerking?

- Goedkoper afzetten van berm- en slootmaaisel binnen de wettelijke kaders.
- Kansen benutten om het potentieel van het gebied in te zetten om meerwaarde te creëren (bijvoorbeeld als voer, raffinage van maaisel of meer laagwaardige toepassing als strooisellaag in stallen en eventueel verrijkt met mest gebruiken als bodemstructuurverbeteraar. Dit laatste is zowel voor de agrarische productie als watersysteem positief (waterbergend en vasthoudend vermogen van de bodem en vermindering van uit- en afspoeling van bijvoorbeeld nutriënten).
- Grotere biomassastromen helpen de biobased economy vooruit (samen staan we sterker in de markt).

1.12 Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van het waterschap binnen de samenwerking?

Bestuurlijk: drs. H. Th.M. (Hein) Pieper

Ambtelijk: M. Th.M. (Marcel) Bleumer MBA en J. W. (Wim) Willink

1.13 Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet het Waterschap voor zichzelf?

- De ontwikkelingen in de afzet en nuttige toepassing van biomassa verder brengen met oog op het vergroten van de maatschappelijke toegevoegde waarde van ons werk.
- Door het zoeken van de samenwerken en stimuleren van de innovatie de kosten voor de verwerking van biomassa te verlagen en de meerwaarde voor het watersysteem te vergroten.

Waterschap De Dommel



1. Wat is de identiteit van de partij?

Waterschap De Dommel is een integraal waterschap; het waterschap beheert het watersysteem en de waterkeringen én zuivert het afvalwater in het beheergebied in Midden-Brabant.

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen? (ambitie, willen)

De missie van het waterschap luidt: Waterschap De Dommel is dé waterpartner in Midden-Brabant. Samen met anderen werken we aan droge voeten, voldoende en schoon water. We dragen actief bij aan een gezonde, mooie, veilige, natuurlijke en duurzame leefomgeving. Een leefomgeving waarin mensen graag wonen, werken en recreëren met goede condities voor ondernemers.

Concrete uitdaging uit het waterbeheerplan betreft het kringloopdenken: waaronder grondstoffen en energie uit afval.

3. Waar is de partij sterk in?

Het waterschap is een praktische uitvoeringsorganisatie voor duurzaam regionaal en lokaal watermanagement; sterk in het realiseren van projecten op het gebied van integraal waterbeheer en het bijbehorende beheer en onderhoud.

Wij zijn een moderne functionele overheid, steeds met oog voor wat de samenleving van ons vraagt. Onze aanpak is ondernemend, innovatief en van hoge kwaliteit. We realiseren onze doelen tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten, met een optimale balans tussen mens, omgeving en economie.

4. Wat heeft de partij te brengen? (biomassa, kennis, inzet, geld etc.)

Waterschap De Dommel is vooral leverancier van biomassa in de alliantie. Daarnaast heeft het waterschap veel kennis en ervaring op het gebied van onderhoudsmethoden, het afvoeren van maaisel via de kleine kringloop en juridische belemmeringen daarbij. Het waterschap zal samen met de andere partners energie steken in het zoeken naar mogelijkheden voor duurzaam terreinbeheer en duurzame toepassing van daarbij vrijkomende biomassa.

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

- Kennis van beheer en onderhoud watersysteem en waterkeringen
- Kennis van duurzame toepassing van biomassa als bodemverbeteraar in de landbouw
- Kennis van terugwinning van grondstoffen bij de waterketen
- Ervaringen met betrekking tot de inzet van grondstoffen

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

- Praktische inbreng met betrekking tot onderhoudsmethoden
- Aandragen van nieuwe deelnemers
- Leveren van biomassa

7. Wat heeft de partij nodig?

- Minder juridische belemmeringen bij het duurzaam toepassen van biomassa
- Kennis ten aanzien van duurzame alternatieven voor toepassing van biomassa

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

Waterschap De Dommel is een democratisch orgaan: het bestuur wordt gekozen door de stemgerechtigde inwoners van ons beheergebied.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

- Natuur, landbouw, recreatie, stedelijk gebied
- Duurzaamheid, kosten, nuttige toepassing, risico's, wetgeving

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Bokashiproject, project afvoeren 4m paden actieplan Leve(n)-de-Dommel. Ook partners binnen en grenzend aan eigen werkgebied opzoeken.

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij binnen de samenwerking?

- kennisdeling
- vergelijkbare monitoring
- samen sterker richting wetgever

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Bestuurlijk: De heer A.H.C. (Lex) Huijbers
Portefeuille Beheer & Onderhoud watersysteem
Ambtelijk: Mevrouw L. (Lonneke) Schilte
Adviseur Beheer & Onderhoud Watersysteem

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

Trekker van pilot kleine kringloop



1. Identiteit van de organisatie

Waterschap Drents Overijsselse Delta is een waterschap dat zorg draagt voor schoon water (rioolwaterzuivering, vergunningverlening en handhaving en monitoring zwemwaterkwaliteit), veilige dijken (beheer dijken en muskusrattenbestrijding), genieten van water (samenwerking met partners op waterrecreatiegebied) en voldoende water (peilbeheer). Het beheergebied van het waterschap WDODelta beslaat het gebied ten oosten van de IJssel en het westelijke deel van Drenthe.

2. Organisatiedoelstellingen

De missie van het waterschap is: Het waterschap zorgt voor veilig wonen met water, voor voldoende water voor boeren en bedrijven en voor schoon water in de stad en de natuur. Het waterschap wil dat doen op een sobere en doelmatige wijze en daarbij samenwerken met partners.

Duurzaamheid: het waterschap zoekt voortdurend naar nieuwe manieren om milieuvriendelijk, duurzaam en zuinig te werken. In zon- en windenergie, gas- en grondstoffenterugwinning uit rioolwater en het benutten van biomassa ziet het waterschap waardevolle mogelijkheden. Het waterschap streeft ernaar om een goede bijdrage te leveren aan de circulaire economie en op termijn (richtjaar 2025) energieneutraal te worden.

3. Onze kracht

WDODelta is sterk in het integrale beheer en onderhoud van het watersysteem en waterketen (inclusief verwezenlijking van grote en kleine projecten).

4. Onze inzet

Het waterschap is leverancier van biomassa. Daarnaast hebben we kennis en kunde op het gebied van onderhoud, machines, ecologische en hydrologie.

5. Kennis domeinen

- Kennis van beheer en onderhoud van watersystemen en waterkeringen, maaien en transport.
- Kennis van energieopwekking uit slib, vergisting en terugwinning van grondstoffen op de rioolwaterzuiveringsinstallaties.

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

- Inbreng van kennis over watersystemen en het onderhoud en beheer daarvan.

7. Wat heeft de partij nodig?

Een duurzaam alternatief voor het afvoeren van biomassa naar een composteerbedrijf waar de biomassa nog wordt gezien als afvalstof. Duurzame bedrijfsprocessen kunnen op termijn leiden tot lagere kosten.

8. Onze belangen

Het waterschap vertegenwoordigt de belangen van alle inwoners binnen het beheersgebied. Zij zijn erbij gebaat dat het waterschap zo efficiënt en doelmatig mogelijk onderhoud uitvoert aan het watersysteem, waardoor waterkwantiteit, waterkwaliteit en veiligheid zijn geborgd.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

- Veilige dijken
- Schoon water
- Een sobere en doelmatige aanpak
- Voldoende water
- Duurzaamheid
- Genieten van water

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn er?

Wij werken samen met:

- Gemeenten
- Provincies
- RWS
- Bedrijfsleven
- TBO's
- Agrarische natuurverenigingen

11. Onze toegevoegde waarde binnen de samenwerking

WDODelta beschikt over een uitgebreid netwerk en over kennis en data van het water en het watersysteem. In water(zaken) zit altijd een verbindend element.

12. Wie zijn de vertegenwoordigers van de partij binnen de samenwerking?

- Bestuurlijk: Henk Oegema, DB-lid
- Ambtelijk: Berry Bergman

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan de verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

Samen zoeken naar meer duurzame en kostenvoordelige oogst- en verwerkingsmethoden voor biomassa in het belang van de burgers binnen het beheersgebied. WDODelta ziet daarbij voor het waterschap een verbindende rol.

Waterschap Vechtstromen



1. Identiteit van het waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen draagt de zorg voor veilig, voldoende en schoon water van de hoogste kwaliteit. Samen met onze omgeving zoeken we naar innovatieve en kwalitatief hoogwaardige oplossingen voor de wateropgaven van de toekomst.

2. Bedrijfsdoelstellingen waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen is een ambitieus en innovatief waterschap, dat de inhoudelijke koers die door de waterschappen Velt en Vecht en Regge en Dinkel was ingezet, met kracht vervolgt. Dit is vastgelegd in drie strategische doelen die in het bestuursakkoord zijn opgenomen:

Watersysteem

Samen zorgen voor een veilige leefomgeving met de juiste hoeveelheid water van een goede kwaliteit met inachtneming van de natuurlijke kenmerken van het systeem.

Waterketen

Samen met de partners in de waterkringloop op duurzame wijze de publieke zuiveringstaak verrichten.

Besturen en organiseren

Een duurzame, innovatieve en lerende organisatie zijn, die - samen met partners en belanghebbenden – de ambities bepaalt, waarbij maatschappelijk belang en goed werkgeverschap centraal staan.

3. Waar is het waterschap sterk in?

Verbindend werken. Wij zijn een waterbeheerder en dus sterk in het integrale beheer en onderhoud van het water met al haar facetten. We gaan voor veilig, voldoende en schoon water. Wij vinden samenwerken erg belangrijk. Samen met alle belanghebbenden werken we aan waterbeheer in de breedste zin van het woord. Dat doen we met gemeenten of provincies, met landbouw- of natuurorganisaties, met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen en natuurlijk ook met de inwoners van het werkgebied. Zo verbinden en realiseren we samen doelen op het gebied van waterbeheer, landbouw, natuur, economie, leefomgeving en recreatie.

4. Wat heeft het waterschap te brengen? (biomassa, kennis, inzet, geld etc.)

Het waterschap brengt veel kennis en ervaring op het gebied van beheer en onderhoud en van grondstoffen en het verwaarden hiervan in. We beschikken over een relevant netwerk bij ondernemers en kennisinstellingen. Sloot- en bermmaaisel dat vrijkomt bij het onderhouden wordt in pilots in het gebied ingezet. Deze pilots worden geïnitieerd vanuit het waterschap en de Groene Metropool Twente en Mineral Valley Twente samen met de in het waterschapsgebied liggende bedrijven en medeoverheden (gemeenten).

5. Welk(e) kennis brengt het waterschap mee?

- Kennis van beheer en onderhoud van watersystemen en waterkeringen, maaien en transport.
- Kennis van de wet- en regelgeving
- Kennis van de afzet en bewerking van rest- en afvalstoffen
- Kennis van energieopwekking uit slib, vergisting en terugwinning van

- grondstoffen bij het ketenbedrijf.
- Ervaring met het opzetten van innovatieve pilots

6. Wat kan het waterschap betekenen binnen de samenwerking?

- Koppeling leggen met initiatieven van onze (regionale) partners
- Inbrengen van onze kennis en ervaring

7. Wat heeft het waterschap nodig?

Als waterschap zijn wij op zoek naar de meest kosteneffectieve en duurzame wijze van onderhoud en beheer van het watersysteem. Biomassa heeft daar een belangrijke rol in. Bovendien willen we graag verruiming van de wet- en regelgeving voor zowel de waterschappen als de landbouw. Door massa vanuit de Alliantie is de kans op een aanpassing groter (Green Deal of anderszins).

8. Welke belangen vertegenwoordigt het waterschap?

Het waterschap vertegenwoordigt de belangen van alle inwoners binnen het beheergebied. Zij zijn erbij gebaat dat het waterschap op een zo efficiënt en doelmatig mogelijke manier onderhoud aan het watersysteem uitvoert, waardoor waterkwaliteit, -kwaliteit en -veiligheid zijn geborgd. We hebben wettelijk vastgestelde taken die aangeven wat de maatschappij van ons verwacht.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

- Schoon water
- Voldoende water
- Veilig water
- Landbouw
- Natuur
- Recreatie
- Duurzaamheid/circulair

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Wij werken samen met:

- Gemeenten
- Provincies
- RWS
- TBO's
- LTO
- Groene Metropool Twente / Mineral Valley Twente
- Vruchtbare Kringloop Overijssel en Noord Nederland
- Bedrijfsleven/marktpartijen

11. Welke toegevoegde waarde ziet het waterschap binnen de samenwerking?

- Samen staan we sterker! Door toe te treden wordt de massa groter om belangen aan te tonen en hiermee de kans op aanpassing van wet- en regelgeving ook. (Green Deal).
- Goedkoper afzetten van berm- en slootmaaisel binnen de wettelijke kaders
- Kennis opdoen
- Verbinding leggen
- Kansen benutten om het potentieel van het gebied in te zetten om meerwaarde te creëren.

- Grotere biomassastromen helpen de Biobased Economy vooruit.

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van het waterschap binnen de samenwerking?

- Bestuurlijk: Ria Broeze, DB-lid
- Ambtelijk: Jantine Langenhof

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet het waterschap voor zichzelf?

De ontwikkeling en in de afzet en nuttige toepassing van biomassa verder brengen met het oog op het vergroten van de maatschappelijke toegevoegde waarde van ons werk.

Gemeente Dalfsen



1. Wat is de identiteit van de partij?

Gemeente

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen? (ambitie, willen)

Gemeente Dalfsen zet in op circulariteit omdat grondstoffen eindig zijn. Het opnieuw inzetten van producten of stoffen heeft een positieve uitwerking op de samenleving. Het streven is een recycleproces zo in te zetten dat de grondstoffen die vrijkomen in gezet worden voor het vervaardigen van een kwalitatief hoogwaardige product of een product van de zelfde kwaliteit.

3. Waar is de partij sterk in?

Gebruik van groene reststromen voor het maken van een bodemverbeteraar.

4. Wat heeft de partij te brengen? (biomassa, kennis, inzet, geld etc.)

Kennis uitdragen naar de stakeholders. Stakeholders samen brengen.

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

Kennis van bodembeheer. Kennis van het oogsten van groene reststromen.

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

Samenwerking om te komen tot een gewenst resultaat voor alle partijen

7. Wat heeft de partij nodig?

Ruimte om te kunnen experimenteren.

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

De gemeente vertegenwoordigt haar inwoners, zij staat ook voor haar belangen. De inwoners zijn agrariërs en burgers.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

In het beheer is een verandering in denken nodig. De materialen die vrij komen tijdens het beheer worden niet bij elkaar gehaald om af te voeren maar worden geoogst om te gebruiken.

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Elke project heeft een relatie met elkaar omdat er gebruik gemaakt wordt van de zelfde producten. De uitdaging binnen de biomassa alliantie is om de producten op de juiste manier in te zetten zodat er een hoogwaardig eindproduct ontstaat.

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij binnen de samenwerking?

Kennis delen.

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Henk Nijkamp, seniormedewerker afdeling openbare ruimte
Bertus Meijer, uitvoerder buitengebied gemeente Dalfsen

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

Een stimulerende rol, mensen bij elkaar brengen om een innovatief, circulair initiatief te ondersteunen.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard



1. Wat is de identiteit van de partner?

Het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) is waterbeheerder in het gebied tussen Rotterdam, Zoetermeer, Gouda en Schoonhoven. Dag in dag uit werkt het hoogheemraadschap aan de bescherming van het beheergebied tegen overstromingen en de zorg voor schoon en voldoende water. En in de Krimpenerwaard dragen we bij aan een betrouwbaar verkeersnetwerk.

2. Wat zijn de organisatiedoelstellingen? (ambitie, willen)

De missie van het hoogheemraadschap luidt kortweg: 'Droge voeten en schoon water voor nu en later'. In het waterbeheerplan 2016-2021 heeft het hoogheemraadschap de ambities en doelen voor haar kerntaken benoemd. Aansluitend daarop is in maart 2017 de nota duurzaamheid vastgesteld, met daarin doelstellingen voor energie, klimaat en grondstoffen. Deze doelstellingen sluiten aan op de sector-brede afspraken, waaraan HHSK zich heeft gecommitteerd. Meer info: <https://www.schielandendekrimpenerwaard.nl/ons-werk/duurzaam-waterschap/duurzaam-waterschap>

3. Waar is de partner sterk in? (kunnen)

HHSK is dagelijks bezig met het beheer en onderhoud van watersystemen, waterkeringen, wegen en terreinen en het zuiveren van afvalwater. Wij beheren een klein, maar zeer divers gebied. Ook de klimaatontwikkeling stelt ons voor grote uitdagingen. Dit alles eist maatwerk bij de benadering van onze omgeving en ons werk. Het is uitdagend om hier goed waterbeheer te realiseren. Wij moeten pragmatisch en flexibel zijn, willen we ons werk goed kunnen doen. Kenmerkend is onze mentaliteit van daadkracht met lef. We blijven niet steken in onderzoeken. We willen resultaat boeken en sluiten ons graag aan bij projecten of activiteiten van anderen.

4. Wat heeft de partner in te brengen?

HHSK heeft biomassa ter beschikking die vrijkomt op de eigen terreinen en terreinen (incl. watergangen) in onze beheer. Zo kunnen we bijvoorbeeld kennis en ervaring delen over de USAR pilot van HHSK met Topsurf, op het vlak van onderhoud van watergangen, waterkeringen en wegen. Als laatste kunnen we verbindingen leggen in ons regionaal netwerk.

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partner?

- Kennis van het beheer en onderhoud van de watergangen (in samenwerking met gemeenten), keringen en wegen;
- Ervaring in het samenwerken met agrariërs (en natuurorganisaties) en de omgeving op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit en de afvalwaterketen;
- Kennis over het opwekken van energie uit slib en vergisting.

6. Wat kan de partner betekenen binnen de samenwerking? (willen)

- We zetten ons in om met potentiële afnemers een waardevolle toepassing te vinden voor biomassa stromen (een of meer pilotprojecten), bij voorkeur binnen de regio.
- Kennis delen van ervaringen met pilots
- Zichtbaarheid geven aan de (tussentijdse) resultaten

7. Wat heeft de partner nodig? (afhankelijkheid, ander dan financiële afhankelijkheid)

HHSK streeft naar een of meer voorbeeld projecten om te laten zien dat er haalbare business case(s) mogelijk zijn voor waardevolle toepassing van biomassa. Door de ervaringen met partners te delen hopen we een versnelling te realiseren in de ontwikkeling van een pilot.

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partner? (ambitie, urgentie, moeten)

Als hoogheemraadschap vertegenwoordigen we de belangen van de inwoners en bedrijven in Schieland en de Krimpenerwaard. We streven naar een doelmatig en duurzaam waterbeheer in directe verbinding met onze omgeving.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer? (afhankelijkheid)

Bij beheer en onderhoud van het groen op de terreinen houden we rekening met de mogelijke impact op het functioneren van onze systemen, de bijdrage aan biodiversiteit en de beleving van onze belanghebbenden.

10. Welke relaties met andere projecten en partners zijn mogelijk?

- Gemeenten, provincie, Rijkswaterstaat, kennisinstituten, terrein beherende organisaties, agrariërs en natuurorganisaties
- Aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers
- KJK project
- Projecten Kaderrichtlijn Water
- Aanleg van nieuwe natuur in de Krimpenerwaard
- Europese Using Sediment As a Resource (USAR)-project
- Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partner bij deze samenwerking?

HHSK hoopt met de Biomassa Alliantie te kunnen leren van de ervaringen van andere partners. Daarnaast willen we zichtbaar maken dat we stappen zetten op gebied van circulaire economie en gezamenlijk de mogelijkheden en obstakels voor een circulaire economie inzichtelijk maken.

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partners binnen de samenwerking?

Bestuurlijk: Agnes van Zoelen (portefeuillehouder duurzaamheid & innovatie)
Ambtelijk: Sander Hoogewoning (programmaleider duurzaamheid)

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partner voor zichzelf?

HHSK streeft naar geschikte toepassingen voor biomassa binnen het beheergebied. Dit houdt in dat we op zoek gaan naar afnemers van de biomassa en het netwerk in de eigen regio uitbreiden, in aanvulling op het bestaand netwerk. Bovendien zien wij het als onze rol om de kennis en ervaring die wordt opgedaan in de pilots te delen met de partners.

Utrechts Landschap



1. Wat is de identiteit van de partij?

Utrechts Landschap werd in 1927 als eerste provinciale landschap opgericht. Aanleiding was de bescherming van bossen die verkocht dreigden de worden als bouwterrein of gekapt vanwege hoge houtopbrengsten. In 90 jaar tijd heeft Utrechts Landschap 5500 hectare aan natuur en erfgoed verworven. Bossen en heidevelden op de Utrechtse Heuvelrug, riviernatuur langs de Nederrijn en Lek en vochtige graslanden in de Gelderse Vallei, Vijfheerenlanden en het Kromme Rijngebied. Daarnaast beheert Utrechts Landschap een groot aantal Rijksmonumentale buitenplaatsen, landgoederen, molens en een kasteel.

Bij Utrechts Landschap werken ongeveer 50 medewerkers en ruim 600 vrijwilligers. Utrechts Landschap wordt gesteund door 26.200 Beschermers, 62 Bedrijfsvrienden, de provincie Utrecht, diverse fondsen en de Nationale Postcode Loterij.

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen?

Het doel van Utrechts Landschap is het versterken van een robuust en divers Utrechts netwerk van natuur en erfgoed met steun van de Utrechtse samenleving door actief natuur en erfgoed in eigendom te verwerven en onze deskundigheid in te zetten.

De speerpunten van Utrechts Landschap voor de komende periode zijn te lezen in het Beleidsplan 2018-2023. De speerpunten zijn onderverdeeld in vier categorieën.

Robuust netwerk van natuur en erfgoed	Steun van de Utrechtse samenleving	Onze deskundigheid inzetten	Verduurzamen en ontwikkelen van de interne organisatie
• verwerven om veilig te stellen • kwaliteit door deskundig beheer en ontwikkeling • beschermen en beleven	• dichtbij en betrokken • groeiende achterban van Beschermers en Bedrijfsvrienden • vrijwilligers van onschatbare waarde	• belangenbehartiging van natuur en erfgoed • actieve inbreng van deskundigheid en gebiedskennis	• verkleinen van onze footprint • behouden van de solide financiële basis • generieke Utrechtse kennisontwikkeling

3. Waar is de partij sterk in?

Utrechts Landschap heeft 90 jaar ervaring met het ontwikkelen, beschermen en beheren van natuur en erfgoed. Onderstaande kernwaarden beschrijven waar Utrechts Landschap sterk in is:

1. dichtbij: we zijn lokaal georiënteerd en staan dichtbij de Utrechtse samenleving;
2. in verbinding: we betrekken onze achterban, burens en partners bij ons dagelijks werk en bij het realiseren van onze doelstelling;
3. in ontwikkeling: we maken gebruik van de nieuwste beheerinzichten en andere innovaties om onze doelstelling te bereiken;
4. rentmeester: we voelen ons verantwoordelijk voor de Utrechtse natuur, het landschap en erfgoed en beheren onze eigendommen om door te geven aan volgende generaties;
5. deskundig: we zijn deskundig in ons vakgebied en zetten onze kennis in om natuur, landschap en erfgoed te ontwikkelen, beschermen en beheren.

4. Wat heeft de partij te brengen?

Als bijproduct van ons deskundige natuurbeheer komt biomassa vrij. Utrechts Landschap wil deze biomassa een zo hoogwaardige mogelijke toepassing geven. Daarnaast heeft Utrechts Landschap een groot Utrechts netwerk bestaande uit provincie, gemeenten, waterschappen, terreineigenaren, agrariërs en natuur- en milieuorganisaties.

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

- kennis van natuurbeheer: toepassing van diverse beheermethoden waarbij biomassa vrijkomt;
- kennis van natuurontwikkeling: uitvoering van projecten ter verhoging van de natuurkwaliteit waarbij biomassa vrijkomt;
- kennis van wet- en regelgeving: beïnvloeding van natuur en erfgoed gerelateerde beleidsontwikkelingen;
- kennis van bewonersparticipatie: betrekken van vrijwilligers bij onze doelstelling;
- kennis van communicatie en fondsenwerving: genereren van steun voor onze doelstelling.

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

- als voortrekker binnen de provinciale landschappen en binnen de provincie Utrecht bijdragen aan totstandkoming van passende wet- en regelgeving;
- via ons bestaande netwerk en door eigen (pilot)projecten promoten van en zorgdragen voor hoogwaardige toepassingen van biomassa.

7. Wat heeft de partij nodig?

- ruimte in wet- en regelgeving voor uitvoering van biomassa pilots;
- delen van opgedane kennis en ervaring bij andere pilots;
- benutten van het netwerk van partners voor het aangaan van (gezamenlijke) projecten.

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

Utrechts Landschap komt op voor de belangen van natuur, landschap en erfgoed in de provincie Utrecht. Voorwaarde voor deelname van Utrechts Landschap aan de Biomassa Alliantie is dat de pilots een positieve bijdrage leveren aan natuur.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

Bij Utrechts Landschap staan de natuurdoelstellingen altijd voorop. We streven in onze gebieden naar een zo hoog mogelijke natuurkwaliteit en zorgen dat onze natuur kan worden beleefd. Utrechts Landschap heeft geen biomassa productiedoelstelling. Wel streven we naar een duurzame bedrijfsvoering, waarbij we zoveel mogelijk circulair werken.

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

- Samenwerking met andere terreinbeheerders;
- Samenwerking met waterschappen;
- Samenwerking met provincie Utrecht.
- Samenwerken met (lokale) agrariërs.

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij binnen de samenwerking?

- concrete bijdrage aan de ambitie van de Biomassa Alliantie door realisatie van inspirerende pilots;
- uitrollen van de Biomassa Alliantie in de provincie Utrecht door het betrekken van Utrechtse partners.

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

- bestuurlijk: Saskia van Dockum (directeur);
- ambtelijk: Ivor de Baat (coördinator terreinbeheer), Martijn Bergen (boswachter), Irma Bakkers (medewerker beleid & planvorming).

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

- ontwikkelen en uitvoeren van biomassa pilots in onze eigen terreinen;
- organiseren van biomassa bijeenkomst(en) ter inspiratie van Utrechtse partners.



1. Wat is de identiteit van de partij?

Samenwerkingsverband, multi-stakeholderaanpak

Stuurgroep

De 'multi-stakeholder' stuurgroep geeft richting aan het programma. Daarin vertegenwoordigers van de deelnemende bestuurslagen én landelijke vertegenwoordigers uit Rijksoverheid, Decentrale Overheden, Onderwijs, Onderzoek, Ondernemers en Onderop (o.a. burgers, maatschappelijke initiatieven). Dit is een verbreding van de regiegroep uit de DuurzaamDoor-periode 2013-2016.

Programmamateam

De uitvoering wordt in jaarlijkse programma's vormgegeven door een breed programmamateam vanuit Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Daarin zitten nu ook vertegenwoordigers van partnerorganisaties.

2. Wat zijn de bedrijfsdoelstellingen? (ambitie, willen)

Visie van DuurzaamDoor

De samenleving gaat een serie van ingrijpende transities door naar een meer duurzame samenleving met een meer circulaire economie. Transities op gebied van energie, mobiliteit, wonen en werken, water, voedselvoorziening en klimaat. Transities die ons in staat stellen 'te leven binnen de draagkracht van de aarde'2.

Dat heeft gevolgen voor individuele keuzes, de wijze waarop bedrijven werken, de wijze waarop onze economie werkt. Een verandering van systemen die alle geledingen van de samenleving raakt.

Deze transities zullen zich met of zonder kennisprogramma DuurzaamDoor voltrekken. De snelheid waarmee deze transities zich voltrekken en de schokken waarmee dit gepaard gaat zijn wel te beïnvloeden. De Nederlanders, de bedrijven en organisaties, de overheden kunnen zich sneller aan de nieuwe (internationale) werkelijkheid aanpassen als zij zich hierop toerusten. Sociale innovatie, bewuste, goedgeïnformeerde en opgeleide mensen met passende competenties, voor een circulaire economie, voor een groene duurzame samenleving.

Missie van DuurzaamDoor:

Mensen en organisaties via bewustwording, kennis, competenties en handelingsperspectieven helpen om in werk, beleid en dagelijks leven goed geïnformeerde keuzen te maken met aandacht voor de effecten van de keuzen op de dimensies people, planet en prosperity, en doorbraken helpen realiseren op de thema's energie, mobiliteit, water, biodiversiteit, grondstoffen en voedsel, door:

- a) het ontwikkelen en in de praktijk toepassen van sociale (beleids) instrumenten
- b) het bevorderen van samenhang tussen landelijke, regionale en lokale initiatieven en het leren van elkaars ervaringen
- c) initiëren/faciliteren van vitale coalities rond duurzaamheidsthema's (organiseren van 'agenderen, programmeren, regisseren...', inhoud en stakeholder-processen)
- d) tot stand brengen van implementatie van duurzaamheid in het kennis- en onderwijssysteem (onderwijs als partner, relatie onderwijs-arbeidsmarkt, sociaal leren)
- e) stimuleren en ondersteunen van (regionale) netwerken en knooppunten, toerusten met kennis
- f) organiseren en verankeren van een hoogwaardige ondersteunende kennisinfrastructuur (ICT, toolboxes, onderzoek, M&E)

Algemene waarden als 'zorgen voor', 'zelf verantwoordelijkheid nemen', 'solidariteit en delen' en 'maatschappelijk verantwoord ondernemen' maken onderdeel uit van deze kennisbasis.

DuurzaamDoor interpreteert 'leren' breed: multi-actor, multi-level en multi-fase, instrumenteel en emancipatoir. Het bevordert competenties als systeemdenken, samenwerken binnen disciplines en interdisciplinair, omgaan met scenario's en onzekerheden, afwentelen (schaal, tijd, ruimte). DuurzaamDoor stimuleert, faciliteert en realiseert.

DuurzaamDoor kiest voor voor een vernieuwde aanpak. Partners van DuurzaamDoor werken samen aan een nieuwe economie. De uitgangspunten voor de periode 2017-2020 zijn:

- ketens (circulair)
- (lokaal) sociaal ondernemerschap
- meervoudige waardencreatie

Verbinden

DuurzaamDoor wil de dagelijkse praktijk van scholen, bedrijven en organisaties duurzamer maken. Partners uit de 6 O's (Rijksoverheid, Decentrale Overheden, Onderwijs, Onderzoek, Ondernemers en Onderop (o.a. burgers, maatschappelijke initiatieven)) werken op alle niveaus samen aan een duurzamer Nederland. DuurzaamDoor wil in deze nieuwe periode het landelijk, regionaal en lokaal niveau verbinden. Daarbij is ruimte voor maatwerk, verschillen en eigen accenten.

Het beleidskader beschrijft de vernieuwende samenwerking tussen de 6 O's. Agenderen, programmeren en uitvoeren van de activiteiten vindt gezamenlijk plaats. De partners streven naar een goede balans tussen:

- landelijke inspanning
- regionale accenten
- het benutten en waarderen van de kracht van onderop.

Coöperatief samenwerken

In deze nieuwe periode krijgt het 'coöperatief samenwerken' steeds meer vorm. Het gaat daarbij meer om investeren dan om financieren en subsidiëren. Samen bereik je meer en met meer impact. De 6 O's moeten meer coöperatie durven tonen in de dubbele betekenis: co-opereren in voor- en tegenspoed bij initiatieven die een duurzame, groene economie bevorderen én coöperatie durven aangaan. Het is de uitdaging van DuurzaamDoor om de regionale en lokale samenwerking verder te versterken. Tegelijkertijd moet de kracht van een nationaal programma worden benut.

3. Waar is de partij sterk in?

De praktijk is complex en weerbarstig. Duurzaam Door staat hier midden in om met partijen van de 6 O's hier samen aan te werken naar de overgang naar een meer groene, duurzame economie. Door de inzet van sociaal instrumentarium wordt al doende geleerd en al leerde samen stappen gezet met de inzet van procesondersteuning en kennis.

4. Wat heeft de partij te brengen? (biomassa, kennis, inzet, geld etc.)

- Netwerk van de 6 O's (Rijksoverheid, Decentrale Overheid, Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek en van Onderop
- Kennis over 'leren en innoveren':
 - netwerkvorming, sociaal instrumentarium, leerprocessen, competentieversterking, gedragsverandering, ontwikkeling aanpak.

5. Welk(e) kennisdomein(en) en/of taakvelden vertegenwoordigt de identiteit van de partij?

De uitgangspunten voor de periode 2017-2020 zijn:

- ketens (circulair)
- (lokaal) sociaal ondernemerschap
- meervoudige waardencreatie

Het programma DuurzaamDoor 2017-2020 bouwt verder op ervaringen en successen van de afgelopen jaren. Ook in deze periode blijven de thema's circulaire economie, energie en klimaat, voedsel, biodiversiteit en water belangrijk. En er is aandacht voor regionale duurzaamheidsnetwerken en de omgevingswet.

6. Wat kan de partij betekenen binnen de samenwerking?

- Netwerk van de 6 O's (Rijksoverheid, Decentrale Overheid, Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek en van Onderop (o.a. burgers, maatschappelijke initiatieven)
- Kennis over:
 - netwerkvorming, sociaal instrumentarium, leerprocessen, competentieversterking, gedragsverandering, ontwikkeling aanpak

7. Wat heeft de partij nodig?

Gelijkwaardigheid partners, door te werken vanuit de 3 C's (Coöperatie, Co creatie en Commitment).

8. Welke belangen vertegenwoordigt de partij?

Wij vertegenwoordigen geen belang. Ons belang is om mensen en organisaties toe te rusten: Mensen en organisaties via bewustwording, kennis, competenties en handelingsperspectieven helpen om in werk, beleid en dagelijks leven goed geïnformeerde keuzen te maken

Duurzaam Door is deels uitwerking Sustainable Development Goal 4.

9. Welke belangen spelen een rol bij het beheer?

nvt

10. Welke relatie met andere projecten en partijen zijn mogelijk?

Met de projecten van Duurzaam Door die lopen vanuit thema's circulaire economie, energie en klimaat, voedsel, biodiversiteit en water.

11. Welke toegevoegde waarde heeft/ziet de partij binnen de samenwerking?

DuurzaamDoor kenmerkt zich door

Versnellen is het doel, leren is het middel

De focus op mensen

Verbindende gids in energieke en actieve netwerken

Opschalen van 'kiemen' tot 'impact'

12. Wie zijn de vertegenwoordiger(s) van de partij binnen de samenwerking?

Het programma Duurzaam Door is een programma waarbij de 6 O's zijn aangesloten. Vanuit het thema Circulaire Economie wordt de meerwaarde gezien van de Biomassa Alliantie met haar netwerk en de rol die dit netwerk speelt bij de initiatieven van onderop waarbij gezocht wordt naar mogelijkheden (bijv. taal ontwikkelen die past bij de circulaire wereld en aansluit bij de lineaire wereld om te versnellen).

De vertegenwoordigers zijn: Theo Leupen (programmamanagers Duurzaam Door) en Tessa de Haas (secretaris Participatietafel Circulaire Economie)

13. Welke rol of rollen gekoppeld aan verantwoordelijkheid binnen de samenwerking ziet de partij voor zichzelf?

DuurzaamDoor wil de dagelijkse praktijk van scholen, bedrijven en organisaties duurzamer maken. Partners uit de 6 O's werken op alle niveaus samen aan een duurzamer Nederland. DuurzaamDoor wil in deze nieuwe periode het landelijk, regionaal en lokaal niveau verbinden. Daarbij is ruimte voor maatwerk, verschillen en eigen accenten.

